

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

УСЯГО	Віцебская	
ПА КРАІНЕ:	5925,29	
66,48	49,59	
38,81	34,29	
Гродзенская	Мінская	Магілёўская
1188,97	1477,47	764,1
73,69	63,51	59,82
46,72	39,7	38,87
Брэсцкая	Гомельская	
1049,07	853,47	
79,97	74,31	
36,9	34,62	
Намалочана тыс. тон	Убрана %	Ураджайнасць ц/га.

Аляксандр Лукашэнка даручыў да 1 студзеня завяршыць работу над законапраектам па ўзмацненні барацьбы са злачыннасцю

Сістэма размеркавання сярод дзяржорганаў паўнамоцтваў па раследванні тых або іншых катэгорый крымінальных спраў мае патрэбу ў істотнай карэкцыроўцы. Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 14 жніўня на нарадзе па пытаннях удасканалення заканадаўства ў сферы барацьбы са злачыннасцю.

«Папросту кажучы, неабходна вызначыць, наколькі аптымальнай з'яўляецца цяпер дзейная сістэма размеркавання сярод дзяржаўных органаў паўнамоцтваў па раследванні тых або іншых катэгорый крымінальных спраў, — адзначыў кіраўнік дзяржавы. — Крытэрыі адін: яна павінна адпавядаць сённяшнім рэаліям, а не быць застылай догмай, да карэкцыроўкі якой усе бяцка падступіцца».

Нарада стала лагічным працягам справядна праваахоўных структур краіны. На працягу года былі праведзены, бадай, самыя маштабныя праверкі КДБ, МУС і пракуратуры. «Праверкі выявілі шэраг праблем і адначасова прадвызначылі напрамкі далейшага удасканалення работы гэтых дзяржорганаў», — падкрэсліў Прэзідэнт.

Што датычыцца інстытута санкцыянавання пракурорам адпаведных дзеянняў, Прэзідэнт падкрэсліў: «Праверкі паказалі, што, на жаль, у шэрагу выпадкаў санкцыя пракурора не ратуе ад беззаконнасці, гэта значыць не выконвае свае функцыі».

Як сказаў Аляксандр Лукашэнка, пракуроры часта фармальна «падмахваюць» санкцыі. Супрацоўнікі органаў унутраных спраў, дзяржаўнае, іншых праваахоўных органаў у сваю чаргу перакладаюць адказнасць за абгрунтаванасць правоўных аперацый на вышшых мерапрыемстваў і працэсуальных дзеянняў на пракурораў, прыкываючыся атрыманай санкцыяй. Кіраўнік дзяржавы канстатаваў, што ў той жа час ёсць факты, калі непаважлівасць пракурораў, наўмыснае зацягванне ў дачы санкцыі або наогул адмова ад іх становяцца перашкодай для свечаасовага спынення злачынняў і прыцягнення да адказнасці вінаватара.

«Усё гэта наводзіць на думку аб неабходнасці карэкцыроўкі заканадаўства. Патрэбны такія меры, якія забяспечылі б, з аднаго боку, аперацыйнасць работы, а з іншага — законнасць, максімальную абарону правоў і інтарэсаў грамадзян, дзяржавы і грамадства ў цэлым, — падкрэсліў Прэзідэнт. — Ісці, як заўсёды, трэба толк ад жыцця».

Паводле яго слоў, менавіта жыццё падказала патрэбнасць у змяненні падследнасці па карупцыйных злачыннях. У мэтах узмацнення барацьбы з карупцыяй дэкретам № 3 ад 18 красавіка 2009 года вызначана, што па карупцыйных злачыннях папярэдняе следства праводзіцца тым органам, які ўзбудзіў крымінальную справу, а не толькі пракуратурай. Аляксандр Лукашэнка нагадаў, што даручыў Аміністрацыі Прэзідэнта разгледзець сумесна з зацікаўленымі органамі комплекснае пытанне падследнасці і пракурорскіх санкцый. Падрыхтаваны законпраект, які і быў вынесены на калегіяльнае абмеркаванне па прычыне яго значнасці.

Яшчэ да нарады прапанаваны ў праекце закона падыходы былі падтрыманы не ўсім. Пярэчанні, у прыватнасці, выклікала норма, якая дае права ажыццяўляць аперацыйна-вышшым мерапрыемстваў, прымяняць меры спынення і праводзіць асобныя працэсуальныя дзеянні па матываванай пастанове міністра ўнутраных спраў, старшыні КДБ і дырэктара дэпартаменту фінансавых раследванняў.

Як адзначыў кіраўнік дзяржавы, ён не бачыў у гэтым асаблівых праблем: «Не разумела, што тут такога надзвычайнага: наўжо кіраўнік такога высокага рангу менавіта кампетэнтны, чым пракурор, які дае санкцыю? Больш за тое, менавіта яны нясучь персанальную адказнасць за законнасць і абгрунтаванасць прынятых рашэнняў».

Прэзідэнт падкрэсліў, што гэтыя пытанні ўзнікаюць не ўпершыню і яны правядзеныя жыццём. «Не трэба саспяшчацца на тое, што ёсць сістэма, якая складалася, прапанавана яшчэ ў падручніках, і без яе, маўляў, усё разбурыцца. Жыццё не стаіць на месцы. Формы злачынных дзеянняў становяцца ўсё больш складанымі і дасканалымі, таму правільны будзем фарміраваць так, як патрабуе час, як патрэбна для справы», — сказаў кіраўнік дзяржавы. Прэзідэнт «матываваў адна — захаванне законнасці», падкрэсліў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка сканцэнтравваў увагу прысутных на тым, што размова ў законапраекце больш ідзе аб адказнасці чыноўнікаў. Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што ў першую чаргу законапраект персанальна адказнасць кіраўніку Міністэрства ўнутраных спраў, Камітэта дзяржаўнае і Дэпартаменту фінансавых раследванняў за правядзенне аперацыйна-вышшых мерапрыемстваў, якія закранаюць сферу правоў чалавека. «Лёс чалавека — гэта глаўнае. І правы чалавека — гэта не толькі мае функцыянальныя абавязкі, але і ўсё нас», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. У той жа час, нягледзячы на новаўвядзенні, па-ранейшаму значнай застаецца роля пракуратуры. «Пракурор абавязаны кантраляваць выкананне законнасці. Гэта фактычна стрыжань праваахоўнай сістэмы, вакол якой усё круціцца, і які фініш — суд, які прыме рашэнне, — сказаў кіраўнік дзяржавы».

У ходзе абмеркавання ўдзельнікі нарады прыйшлі да меркавання, што персанальна адказнасць міністра ўнутраных спраў, старшыні Камітэта дзяржаўнае і Дэпартаменту фінансавых раследванняў з'яўляецца дастатковай гарантыяй, што прымаемыя імі дзеянні будуць у няменшай меры адпавядаць закону, чым дзеянні нізавога пракурора, які дае санкцыю на пазбаўленне волі. Такім чынам, таксама будзе вызначана дакладная адказнасць канкрэтнай службовай асобы за прымаемыя дзеянні і выкліканая сітуацыя, калі дзяржорганы перакладаюць адказнасць адзін на аднаго ў выпадку неправамернасці дзеянняў. Аляксандр Лукашэнка даручыў да 1 студзеня 2010 года завяршыць работу над законапраектам, якім будуць унесены змяненні ў механізм рэгулявання аперацыйна-вышшых дзеянняў. «Размова ідзе аб механізме, — падкрэсліў Прэзідэнт. — Ніякі міжнародны абавязальнасць, стандарты мы тут не парушам, размова ідзе аб механізме, а не аб прыняцці нейкіх пасудовых рашэнняў».

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

МАКАВЕЙСКАЯ КРЫНІЦА

Пасля доўгага занявання на ўсходзе ўсёй Сялец Буда-Кашалёўскага раёна намаганні святара Сяргея Пешка адроджана крыніца Макавейская. І таму менавіта на Мамаі асвячаюць яе ваду, а таксама з'яўляюць і агародніну. Сям'я АФАНАСЕНКАў з вёскі Рудня Кашалёўскага ў гэты дзень заўсёды наведваюць Сялец.

Фота Анатоля Кішчэчука

У «адно акно» будуць падаваць толькі тыя дакументы, якія дзяржорганы не змогуць выпатрабаваць самі

Праект закона «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у некаторыя заканадаўчыя акты па пытаннях ажыццяўлення адміністрацыйных працэдур» плануецца ўнесці на разгляд сесі Палаты прадстаўніцой Нацыянальнага сходу Беларусі ў другой палове лістапада. Аб гэтым БЕЛТА паведаміў намеснік старшыні Пастаяннай камісіі па правах чалавека, нацыянальных адносін і сродках масавай інфармацыі Анатоля ГЛАЗ.

Калі раней закон «Аб асноўных адміністрацыйных працэдур» распаўсюджваў сваё дзеянне толькі на ўзаемаадносіны ўлады і канкрэтнага грамадзяніна, то ў новай рэдакцыі, пасля ўнёснення змяненняў, ён будзе закранаць адносіны паміж юрыдычнымі асобамі, органамі дзяржаўнага кіравання. Дакумент дае магчымасць амаль на 25 працэнтаў зменшыць колькасць запітываемых дакументаў ад фізічных і юрыдычных асобаў.

Асноўныя новаўвядзенні — недапушчэнне адміністрацыйных працэдур, не прадугледжаных заканадаўчымі актамі. Унесеныя папраўкі вызначаюць органы дзяржаўнага кіравання, якія маюць права зацвярджаць правільны правядзення адміністрацыйных працэдур у рамках сваіх кампетэнтнасцей. Прадугледжваецца, што гэтымі органамі будуць Савет Міністраў, міністэрствы і ведамствы, аб'яўжанымі, Мінскі гарадскі выканаўчы і распарадкавальны вышшым органам, асабліва значнасць пункта ў тым, што ім датычыцца і ведамасных дакументаў, якія раней часта карктавалі дзеючае заканадаўства. На падставе заўважана прычыну «аднаго акна» ў пералік дакументаў або звестак, што прадстаўляюцца зацікаўленым асобамі, змогуць быць уключены толькі тыя дакументы, якія не могуць быць запітываны дзяржорганами, што ажыццяўляюць адміністрацыйны працэдур, у іншых дзяржорганах. Запытваць будуць толькі дакументы, якія могуць быць прадстаўлены выключна грамадзянінам або юрыдычнай асобай, напрыклад заяву. Будзе адменена рэгістрацыя будучых маламерных суднаў, выдача дазволу на карыстанне аб'ектамі расліннага свету.

Ведрай паштэй!

У сумцы паштальёна Лідзіі Міхайлаўны Заяц быў 21 асобнік «ЗВЯЗДЫ», СТАЛА — 58!

Прыемная навіна: аўтарытэтная камісія пад старшынствам намесніка генеральнага дырэктара РУП «Белпошта» Ірыны Ігнацьевай Саксанавай у чарговы раз падведзены вынікі з'яўдзенай рэкламнай гульні «Прыз — рулімава паштальёну». Сярод іх, гэтых прызю (згодна з Правіламі) былі насценныя гадзіннікі, прасы, мікрахвалевыя печы і нават — халадзільнік «Атлант»! Сярод паштальёнаў...

Адразу значным, што найбольш колькасці падпісчыкаў (па ўмовах гульні — не менш за 80) не забяспечыў ніхто з іх. А таму суперпрыз у выглядзе новага «Атлант» па-ранейшаму застаецца ў рэдакцыі (прынамсі да наступнага года розыгрышу). А вось чатыры мікрахвалевыя печы — у хуткім часе «ададуць» да сваіх рулімава гаспадынь. Імі сталі Кацярына Антонаўна Ходзіна — паштальён аддзялення паштовай сувязі (АПС) Вулька-2, што на Лунінецкім (у яна ў частку было 2 падпісчыкі «Звядзі», стала 14), Галіна Дзмітрыяўна Махіменка — паштальёна АПС-1 г. Лоўбы (было 5 падпісчыкаў, стала 15), Вольга Мікалаўна Сакалова — паштальён АПС Нягне-

вічы, што на Навагрудчыне (было 22 падпісчыкі, стала 32) і Лідзія Міхайлаўна Заяц, паштальён АПС Вялікія Лягі з Бярэзіншчыны (было 37 падпісчыкаў, стала 58).

Мо не так істотна, але ж павялічылася колькасць чытачоў «роднай газеты на роднай мове» і ў іншых месцах, у іншых рэгіёнах. Таму другое месца з уручэннем электра-прасаву прысуджана паштальёнам Таццяне Канстанцінаўне Невяроўскай (АПС Ліпск Ляхавіцкага раёна), Ганне Федараўне Рудзкевіч (АПС Берасня Жыткавіцкага РВПС), Святлане Анатольеўне Чайкоўскай (АПС Навадзвяскаўскага Слонімскага РВПС) і Таццяне Уладзіміраўне Нещер (АПС Шчопіцы Клецкага РВПС).

ЧАТЫРЫ ЛАПЫ, ПЯТЫ — ХВОСТ

16 жніўня ў свеце адзначаецца Міжнародны дзень бяздомных жывёл. У календар адметная дата трапіла на праваное міжнароднага Таварыства правоў жывёл (ISAR), заснаванага ў ЗША.

Вікторыя ЗАХАРАВА.

Другі год запар дата адзначаецца ў Беларусі. Так, у нядзелю ў сталічным парку Чалюскінцаў ГА абароны жывёл «Эгіда» правядае вялікую дабрачынную праграму — для ўсё, хто не толькі абстрактна любіць браціў нашых меншых, але таксама гатовы дапамагчы ім на справе. Наведнікі ўбачыць дэманстрацыю сабачай моды і фрагменты фотавыставы «Крок насустрач», прысвечанай бяздомным жывёлам, паўдзельнічаюць у музычна-забаўляльнай праграме, ахвотныя змогуць перадаць валоньчэнне неабходны для догляду сабак і кату матэрыялы — корм, павадкі і ашыёныя лік, мікі і г.д. А глаўнае — у гэты дзень «Эгіда» прадставіць былых бестрытульнікаў, якія змогуць знайсці новых гаспадароў... Таксама 15 і 16 жніўня можна будзе абсалютна бясплатна выбраць і забраць сабе пушыстага гадаванца з пункту адлова і часовага ўтрымання жывёл — падтрыманы «Файна горад» (вул. Гурскага, 42). У Беларусі штогод адлюліваюцца і знішчаюцца каля 70 тысяч бестрытульнікаў.

Вікторыя ЗАХАРАВА.

У Віцебску малая звалілася з сёмага паверха і засталася цэлай

Пра гэты дзіўны шчаслівы выпадак расказаў начальнік інспекцыі па справах пясюнагадовах Кастрычніцкага раёна Віцебска Вячаслаў Пяткун.

Бацькі аднагодовай малой літаральна на некалькі хвілін выйшлі з пакоя, а штурган дзючынка тут жа скарэйстала магчымасцю трапіць на неаачынены балкон. Там стала татава скарына для рыбалькі, на які яна залезла, пасля ўскараскалася на крэсла, а адтуль лёгка запусла на падаконе і ў імгненне вывалілася з лоджыі. Як сцявяджэ Вячаслаў Пяткун, пад акном дома няма ні дрэваў, ні куч з пяском, якія змякчылі б удар. Дзіця ўпала прамя на ўтапаную траву. Калі дзючынку даставілі ў бальніцу, урачы былі прыемна шкарываны: у дзіцяці не было нават страснення мозгу, толькі пашкоджанне лёгкага. Пасля абследавання ішчасліку адразу адлучылі дамоў. Затое не бачым медыцынскага дапамога спатрэбілася. Паводле слоў Вячаслава Петкуна, да мамы і таты «хутка дапамога» прызвжала тройчы — так перахвалівалася бацькі.

Дзіяна КУРЫЛА, БЕЛТА.

У. Макей абмеркаваў з Ф. Горданам пытанні беларуска-амерыканскіх адносін

Кіраўнік Аміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Уладзімір Макей 14 жніўня сустраўся з памочнікам дзяржаўнага сакратара ЗША па справах Еўропы і Еўразіі Філіпам Горданам. Аб гэтым карэспандэнту БЕЛТА паведамілі ў Аміністрацыі Прэзідэнта.

У ходзе сустрач падрабязна абмеркаваны парадок дзяржаўна-амерыканскіх адносін. Адбыўся грунтоўны абмен думкамі па пытаннях шматбаковага супрацоўніцтва, узаемадзяння ў сферы міжнароднай бяспекі і развабраення. Бакі дамовіліся падтрымліваць рэгулярныя кантакты.

ВЫМПЕЛ — ГОРАДУ НАД СОЖАМ

У музеі Гомеля будзе захоўвацца вымпел «За мужнасць і стойкасць у гады Вялікай Айчыннай вайны», уручаны гораду над Сожам. Старшыня Гомельскага гарадскога Савета дэпутатаў Уладзімір Чарнаштан прыняў высокую дзяржаўную ўзнагароду ад кіраўніка Гомельскага аб'яўжанка Аляксандра Якабсона.

— Я кароны гамельчанін і практычна ўсё жыццё аддаў Гомелю, таму вось гэта ўрачыстая падзея бярэ за душу, — адзначна Аляксандр Серафімавіч. Бязмерна рады таму, што нам далі такую ўзнагароду. Гэта заслужана: гамельчане падчас вайны здзяйснілі самыя вялікія подзвігі: і пры абароне, і пры вызваленні, і падчас акупацыі. Дзякуй нашым ветэранам, якія зрабілі ўсё магчымае, каб у нас было яснае неба. А горад Гомель сёння — квітнеючы еўрапейскі горад, і мы будзем усё рабіць, каб ён і далей прыгажэў.

У першыя месяцы гітлераўскага нашасця Гомель швэдра трымаў абарону, адцягваючы ад глаўнога, маскоўскага напрамку вялікія сілы гітлераўскіх войскаў. Амаль месяц байцы Чырвонай Арміі і гараджане мужна адстойвалі кожную пядзю роднай зямлі. Асноўная маса гамельчан абараняла дзяржаўна непасрэдна на фронце, але ж і тут быў заснаваны гомельскі гарадскі полк народнага апалчэння. 118 ўраджэнцаў Гомельшчыны сталі падчас вайны Героямі Савецкага Саюза. Дзякуючы ім — на мемарыяльных дошках і ў назвах вуліц горада. У вобласці, які і ўстае на Беларусі, ёсць нямаля населеных пунктаў, якія ўвайшлі ў гісторыю як цытаделі адвагі і бяспрашнага абаронцаў Айчыны. Ветэраны Вялікай Айчыннай, усе, хто змог, прыйшлі ў гэты дзень да мемарыяла Вечны Агонь у цэнтры горада.

— Маладыя павіны лепш ведаць мінулае, гісторыю сваёй краіны, — кажа поўны Кавалер ордэна Славы Віктар Вітошкін. — Ведаць пра час, які перажылі іх продкі. Бо менавіта нам салдат разбіў ворага і не даў яму магчымасці ўладарыць над чалавецтвам.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

Сонечна, а потым зноў дажджы

У суботу і нядзелю надвор'е ў нашай краіне істотна палепшыцца, калі атмасферны ціск павялічыцца, а дажджы амаль спыняцца, паведаміў рэдакцыі начальнік службы гідромэтапрагнозаў Рэспубліканскага гідромэцэантра Дзмітрый РАБАУ.

Тэмпература паветра ў суботу 17—23, у нядзелю 19—24, па нядзельным захадзе да 28 цяпла. Тэмпература ўначы 8—15 градусаў. Увага, у гэтыя выхадныя ў асобных раёнах чакаецца моцны туман.

У панядзелак амаль паўсюдна пройдуць кароткачасовыя дажджы, у асобных раёнах навалыніцы. Тэмпература паветра ўначы 10—17, у дзень у панядзелак 19—25, па нядзельным усходзе да 28 градусаў. З 18 жніўня на фане дажджовай крывы пахладае. Удзень у атрак — сярэды 16—22 цяпла. Пазаўчора ўдзень асобна населеныя пункты краіны зноў зазілава моцным дажджом. Так, у Оршы за гэты час выпала 38 мм, а ў Горках (Магілёўская вобласць) 34 мм ападкаў. У Барысаве, акрамя моцнага дажджу, калі за суткі выпала 40 працэнтаў месячнай нормы ападкаў (30 мм), назіраўся парывісты вецер і град да сантыметра ў дыяметры.

Сяргей КУРКАЧ.

Прамая лінія

СЕРЦА І СТРАЙК

Пытанні аб лячэнні сардэчна-сасудзістай сістэмы і страўнікава-кішачнага тракта можна задаць загадчыцы тэрэпэўтычнага аддзялення Рэспубліканскага цэнтру медыцынскай рэабілітацыі і бальнеалогіі Ірыне Фрыдрыхіне ЯКІМОВІЧ падчас «прамой лініі», якая адбудзецца 17 жніўня з 14:00 да 15:00 па нумарах: 8 (017) 292 38 92 і 292 38 21.

Пытанняў пытанні можна пакінуць па нумарах: 8 (017) 287 18 36 (Вольга Шаўко) і 8 (017) 287 18 29 (Святлана Барысенка).

СКРАЛІ... САДОВЫЯ ДРЭВЫ

Менавіта такая непрыемнасць адбылася з пенсіянеркай з Самахвалячыцаў. Яшчэ ўвечары 12 жніўня яна любавалася садком на ўласным прыватным участку і будвала планы на ўраджай, а ўжо раніцай адтуль зніклі садовыя дрэвы і кусты агульным коштам 1 млн 45 тысяч рублёў. Супраць неўдамага «садовага-аматара», які прырабіў ногі саджанцам, заведзена крымінальная справа.

КАНОФСКАВАНА 159 ШВЕЙЦАРСКИХ ГАДЗІННІКАЎ

Сума незаконна здзелкі па куплі-продажу наручных гадзіннікаў «Tissot» паміж двюма фірмамі, якую ўдалося сарваць праваахоўнікам, складала 336 мільёнаў рублёў. Рэч у тым, што прэстыжныя гадзіннікі, кошт кожнага з якіх у сярэднім складаў больш за 2 млн рублёў, не мелі кантрольных знакаў Рэспублікі Беларусь. Паводле рашэння гаспадарчага суда Мінска гадзіннікі і вырачаныя сродкі (усяго 672 млн рублёў) канфіскаваныя, а фірмам «хуткае зацэпца» і на 350 тысяч рублёў штраф.

Ул. інф.

КРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

ЦІМАШЭНКА ДАЛА СВОЙ АДКАЗ МЯДЗВЕДЗЕВУ

Прэм'ер-міністр Украіны заявіла, што яе трывожыць «вельмі высокі градус публічнай палемікі» вакол расійска-украінскага адносінаў. Паводле яе слоў, палітыка украінскага кіраўніцтва, названая ў пасланні Мядзведзеву да Юшчанкі «антырасійскай», — гэта рэалізацыя суверэннай правоў дзяржавы.

ПАРЛАМЕНЦКАЯ КААЛІЦЫЯ МАЛДОВЫ АБРАЛА ПРАЗАХОДНЯГА КАНДЫДАТА У ПРЭЗІДЭНТЫ

Лідары чатырох партыі, якія ўвайшлі ў склад новай кіруючай кааліцыі ў Малдове — Альянс за еўрапейскую інтэграцыю, дамовіліся аб размеркаванні паміж сабой асноўных дзяржаўных пасадаў у краіне, паведамляюць інфармагенцыі са спасылак на крыніцу, блізкаю да кіраўніцтва новай кааліцыі.

Такім чынам пасаду прэзідэнта Малдовы павінен заняць старшыня Дэмакратычнай партыі Марыян Лупу, спікера парламента — старшыня Ліберальна-дэмакратычнай партыі Улад Філат, а пасада прэм'ер-міністра дастанецца лідару Альянсу «Наша Малдова» Серафіму Урэхяну.

ТОЛЬКІ ЗА ТЫДЗЕНЬ У АНГЛІІ ЗАХВАРАЛІ НА СВІНІ ГРЫП 25 ТЫСЯЧ ЧАЛАВЕК

За мінулы тыдзень у Англіі зафіксавана 25 тысяч новых выпадкаў заражэння вірусам грыпу А/Н1Н1, паведаміла Нацыянальная служба аховы здароўя Вялікабрытаніі.

Аднак, як упэўненыя медыкі, прыведзеная лічба сведчыць, што пік летняй эпідэміі гэтай разнавіднасці грыпу прайдзены. Эксперты сыходзяцца ў меркаванні, што тэндэнцыя паслаблення эпідэміі будзе захоўвацца да 7 верасня, калі ў Вялікабрытаніі пачнецца новы навучны год. Менавіта дзіцячыя адукацыйныя ўстановы, якія някія іншыя, спрыяюць распаўсюджванню хваробы.

У Англіі ад грыпу віруса А/Н1Н1 ужо памерлі 44 чалавекі, а ў Шатландыі — 5. Галоўны ўрач Вялікабрытаніі сэр Ліяма Доналдсан усю заявіў, што з кастрычніка пачнецца масавая вакцынацыя насельніцтва краіны. Прычым першымі прапарат атрымаюць людзі, якім паказана вакцынацыя супраць звычайных відуў грыпу, а таксама хворыя на дыябет і сардэчна-судзістныя захворванні. Затым вакцына будзе прысчэпленая ўсім цяжарным жанчынам.

Так атрымалася, што шмат інфармацыі пра народную абраніцу Валяціну Лузіну я падчас нашай сумеснай вандроўкі не сабрала. Проста кожны раз, як задаю нейкае «асабістае» пытанне, неспадзёку ў полі зроку з'яўляецца выдатнасць... «Вунь-вунь-вунь які злева кляштар», — усклікае спадарожніца і адразу ж пачынае густа перасыпаць размову цікавымі фактамі пра аб'ект. У гэтай лекцыінасі адчуваецца манера былога педагога. На мяне ляцца такі паток дат, падзей і ўгадванняў асобаў, што ствараецца уражанне — перада мною хадзячая энцыклапедыя Ашмяншчыны. «Ну што вы, гэта ж усё сваё, як жа не памятаць!» — непадарожна здзіўляецца мой дід. І раптам я разумею, што насамрэч інфармацыя пра спадарожніцу ў мяне ўдасталь — пра Баруны і Гальшаны, Ашмянны і Журпаны, Беноны і Паланы ды шмат якія іншыя цікавыя мясціны — іх справах, праблемамі і радасцямі яна жыве. Яе работа і ёсць яна. Толькі такія апантаны сваёй справай людзі здольныя нешта звярнуць з мэртвага пункта.

Час збіраць камяні
Прырода шодра надзяляла зямлі Ашмян (у перакладзе — камяні) валунамі. Здавалася б, такія сур'ёзныя перашкоды для земляроба нічога добрага не абяцаюць, аднак... Прашчур ашмянцаў Ляўко скарыстаў «перашкоды» для выраву млынавых колаў, і пацягнуліся сюды малаць збожжа сялянне з усёго наваколля. Так і расквітнела паселішча. Легенды легенды, аднак нешта ў гэтым ёсць. Ашмяншчына і сёння ахутан

У ГОСЦІ ДА ЛЕГЕНДАЎ

(Заканчэне.
Пачатак на 1-й стар.)

— Як толькі даведлася, што менавіта гэты выбітны дзеяч напісаў музыку, даручыла калектыву выкладчыкаў ашмянскай ДШМ уключыць у свой рэпертуар, — па дарозе расказвае Валяціна Міхайлаўна. — Кажу, гэта будзе нашым брэндам! Цяпер на ўсіх мерапрыемствах «Зорка Венера» гучыць як гімн Ашмяншчыны.

На Украіну аграгарадка — могілкі ахвяраў Першай сусветнай вайны. Адзін з надмагільных надпісаў — невядомым рускім пілотам. Экіпаж бамбардзіроўшчыка «Ілья Мурамец» у небе над Барунамі змагаўся ў няроўным баі з чатырма нямецкімі знішчальнікамі. Палову збіў. І загаруўся сам. Уражаныя мужнасцю і самаахвярнасцю змагароў, нямецкія салдаты пахавалі рускі экіпаж з воінскімі ўшанаваннямі, нароўні са сваімі загінулымі... А праз колькі гадоў на прыдарожжы з'явіўся памятник знакам...

Турыстычная Тука Беларусі

Наступны наш прыпынак — Гальшаны — адно з самых старажытных беларускіх мястэчак, мабільчэ з-за гэтага яго ахутана безліччю таямнічых гісторыяў і легендаў. Археалагічныя знаходкі на Гальшанскім гарадзішчы прадмансравалі, што гісторыю сваю яно адлічвае куды раней, чым першыя дакументальныя згадкі пра яго... Усё наваколле нібы прасякнута гісторыяй, гэта месца — сама гісторыя. Тут, на памежжы, у сінтэзе розных культур нарадзілася ідэя праводзіць штогод Гальшанскія чытанні — міжнародную гістарычную канферэнцыю з удзелам айчынных спецыялістаў і замежнікаў. На Гальшанскія чытанні былі усталяваны памятны знак (зразумела, ашмянскі камень стаў асновай) Соф'і Гальшанскай, пачынальніцы еўрапейскай дынастыі Ягелонаў — уладароў Польшчы і ВКЛ. «Якое яшчэ беларускае мястэчка можа пахваліцца тым, што на яго зямлі нарадзілася каралева», — не без гонару зазначае Валяціна Міхайлаўна і называе Гальшаны сапраўднай турыстычнай Меккай Беларусі, з'явіўшыся знак Дугі Струэз, адна з кропкаў якой знаходзіцца на Ашмяншчыне.

кументальны фільм «Памяць каменя»... і цалкам магчыма, што нешта і адкаляся ў памяці. Нейкія паасобныя рысы, дэталі, штрыхі, агульны настрой разчы. Можна нейкія асаблівасці пейзажаў з Вашага наваколля», — піша Караткевіч.

Гэты звычайны школьны музей — незвычайна багаты на экспанаты і згадкі пра славянскіх ураджэнцаў Гальшан. Адзін з іх — настаўнік гісторыі, апантаным краязнаўца Эдуард Корзун заснаваў музей, і за 40 хвілін да смерці ён яшчэ праводзіў экскур-

дышоў да мяне і сказаў: «Спадзяюся Лузіна, гэта такая ваша перамога!». Ён заўважыў, што ў нас, беларусаў, еўрапейская ментальнасць.

У Канцэпцыі плануецца замацаваць планы па добраўпарадкаванні руйн Гальшанскага замка, рэканструкцыі вежы, якая захавалася, абудаванні дарог і пад'ездаў да славуціцаў. Арганізаваць тут належаць чынам іх вольны час, балазе, гэтакую ўсё спрыяе.

— Тут непадалёк траса мотакросу ёсць, можна было б арганізаваць для аматараў экстрымі катанне на квадрацыклах, — разважае Валяціна Лузіна. — Чаму б не падаць рыбалку? У нас адзін фермер трымае штучную сажалку, дзе рыбы сапраўды шмат. Турыстам яе палавіць — адно здавальненне. А што пераважкіма нам фатаграфавальцаў гэсцей на фону руйн у сторах Белай Панны і Чорнага Маняха — нашых знакамітых прывідаў? Упоўнена, гэта карысталася б поспехам. У краіне выпушчана памятная манета Соф'і Гальшанскай, можна было б аднакчці аналагічныя з танных металуў у якасці сувеніраў для турыстаў.

Дарчы, у Валяціны Лузінай ёсць ідэя арганізаваць Фэст прывідаў. Пагадзіцца, па ўсім свеце хапае старадаўніх замкаў са сваімі легендамі і загадкавымі здыямі.

— Настойліваці для вырашэння праблем турызму сваёга рэгіёна мне не займаць. У свайм раёне мне нікому не сорамна ў вочы глядзець. Усё, што ад мяне залежала, я на былой пасадзе вырашала. Імкнуся працягваць распрацаваны справу, жыўю і вельмі цікакую. Прислуць са разгядцаў турызм як частку эканомікі? Але мя пакуль толькі гварыць пра гэта. Гварачым жалезам тэбра выльваецца бюракратызм у гэтай сфераці! — Інфраструктура вымушае чакаць дельша. Пакуль не ўсе атрымаць вымярэнняў, як высветліцца са з'яўленнем больш прагрэсіўных мейтадаў, — мізэрна. Кропкі гадзізнай дугі праходзіць па тэрыторыі 10 дзяржаў — Беларусі, Малдовы, Расіі, Украіны, Нарвегіі, Швеціі, Фінляндыі, Латвіі, Літвы, Эстоніі.

— У нас ёсць ідэя стварыць непадалёк музей Дугі Струэз — дзеляцца планаці Валяціна Лузіна, — спадзяёмся, суседзі дапамогуць з інфармацыяй.

І гэта толькі адна са шматлікіх ідэй для канцэпцыі «Ашмянскіх турыстычных рэгіён», распрацоўкай якой дэпутат займаецца разам са створанай творчай групай.

Ашмянскі турыстычны рэгіён
— Пасля прэзентацыі раёна адзін з нашых замежных гэсцей па-

Валкі маршалка ВКЛ, Дарага-стайскі быў выдатным ваяром, асветнікам, кнігадучаром, медыкам, конезаводчыкам, ветэрынарам. І штогод у апошні тыдзень жніўня ў «Гпіцці» ладзіцца Дні Дарагастайскага.

Конныя матывы прасочваюцца тут і ў забавах, і ў кожнай дробязі інтэр'еру. Госці Гпіці могуць павачыцца яздзе конна, здзейсніць падарожжа па наваколлі ў фазтоне ці рамантычнай брычцы, а пры добрым снегу і ў санях. Бліжэй пазнаёміцца з коннымі можна дзякуючы адмысловым пашпартам, дзе ёсць звесткі не толькі пра пароду і масьце, але і пра асаблівасці характарау. Восч чытаем: «Жарабя Момант. Я не трус, але баюся. Дэвіз: «Галоўнае ў час зрабіць ногі».

Для аматараў іншых відаў спорту — тэніс, валеібол, бійярд, трэнаржоры. Падсілкавацца няблага ў стораўці ў «Дарагастайскага», і свая «Каця Пуршарова» — як патлумачылі нам супрацоўнікі, лаводзе конскіх мерак, гэту «даму» прыгожай не назавем.

Непазбежная ўрбанізацыя

Свае асноўныя інтарэсы Валяціна Міхайлаўна пераносіць і на працу ў парламенце. Справы турызму заўжды звязаныя з замежнімі паведкамі і кантактамі, спадарыня Лузіна працуе ў камісіі па міжнародных справах і сувязях з СНД. Ураджэнка памежжа, яна здзейнячая ў рабочай групе па супрацоўніцтва з Літвой. У Гальшаных захаваўся ўяўрайскі квартал ў сваім аўтэнтычным выглядзе, Валяціна Міхайлаўна ўваходзіць у групу сяброўства з Ізраілем. «Больш моцнаы сувязі паміж народамі бдз палітычнай заагажаваанасці», — перакананая Валяціна Лузіна.

Побач з яе любімымі мясцінамі знаходзіцца Астравецкая пляўкоўка, абраная для будаўніцтва АЭС. Як стаўціца да гэтага дэпутат?

— У раёне робіцца пэўныя завады па стварэнні крыніці альтэрнатыўнай энергетыкі, у хуткай будучыні, спадзяюся, тут з'явіцца бягзавава ўстаноўка. Што атамная электрастанцыя павіна быць, дык гэта без сумненняў. Адно, там мясціны прыгожыя, багатыя... Адна калі дзяржава хоча незалежна існаваць, яна павіна сябе забяспечваць энерганосцамі, знаходзіць новыя крыніцы энергіі. Пытанне ўрбанізацыі — заўжды складанае, але ж куды бс гэтага?..

Усіх камянеў не збярэш, усе ўражанні не перададзі, а развітацця часа, ды здарожжылісь мы... Бывайце! Да наступнай вандруці.

Ала МАЧАЛАВА, Фота аўтара.
Ашмянскі раён.

дэпутат у час пераходнага перыяду ў Беларусі, прадстаўнікі інастранных інвестароў прадьявляюць паспорт і іной дакумент, удостоверяющий личность.

8. Срок возможного снятия имущества с аукциона: за 3 дня до даты проведения аукциона.

9. Сроки подписания договора купли-продажи: в течение 10 рабочих дней после проведения аукциона.

10. Наименование продавца — организатора аукциона, его место нахождения и контактные телефоны: ОАО «ДСТ № 3», г. Могилев, ул. Космонавтов, 23, тел.: 31 34 24, 28 41 00.

11. Дата, время и место проведения аукциона: 29.09.2009 г. в 11.00 по адресу: г. Могилев, ул. Космонавтов, 23, каб. 34.

12. Порядок, в соответствии с которым проводится аукцион: положение о порядке организации и проведения аукционов по продаже имущества от 28.05.2009 г. При подаче заявления лицо, желающее принять участие в аукционе, подписывает с ОАО «ДСТ № 3» соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона.

13. Информационная о земельном участке: площадь земельного участка — 1,3016 га, кадастровый номер — 72250200010006150.

14. Реквизиты текущего (расчетного) счета, на который должна быть перечислена сумма задатка: р/с 3012008900015 в филиале ОАО «БПС-Банк» по Могилевской области код 355, УНП 700049607, ОКПО 03454762.

15. Место, дата и время окончания приема заявлений на участие в аукционе с прилагаемыми к ним документами: г. Могилев, ул. Космонавтов, 23, кабинет 33; дата: 28.09.2009 г., время — 17.00.

16. Перечень документов, прилагаемых к заявлению на участие в аукционе: а) заверенная банком копия платежного поручения о внесении суммы задатка на текущий (расчетный) счет, указанный в настоящем извещении; б) индивидуальный предпринимателем — копия свидетельства о государственной регистрации;

в) юридическим лицом — доверенность, выданная представителю юридического лица (кроме случаев, когда юридическое лицо представляет его руководителем), копии учредительных документов и свидетельства о государственной регистрации юридического лица;

г) иностранным юридическим лицом — легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть подготовлена в течение шести месяцев до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения с нотариально удостоверенным переводом на белорусский или русский язык;

д) представителем иностранного юридического лица или иностранного гражданина, лица без гражданства — легализованная в установленном порядке доверенность, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с нотариально удостоверенным переводом на белорусский или русский язык;

е) представителем гражданина Республики Беларусь или индивидуального предпринимателя — доверенность.

Копии документов, указанные в настоящем пункте должны быть заверены оригинальной подписью должностного лица и скреплены печатью юридического лица (индивидуального предпринимателя).

При подаче документов на участие в аукционе граждане Республики Беларусь, иностранные граждане, в том числе представители юридических лиц Республики Беларусь, представители иностранных инвесторов предъявляют паспорт или иной документ, удостоверяющий личность.

8. Срок возможного снятия имущества с аукциона: за 3 дня до даты проведения аукциона.

9. Сроки подписания договора купли-продажи: в течение 10 рабочих дней после проведения аукциона.

10. Наименование продавца — организатора аукциона, его место нахождения и контактные телефоны: ОАО «ДСТ № 3», г. Могилев, ул. Космонавтов, 23, тел.: 31 34 24, 28 41 00.

11. Дата, время и место проведения аукциона: 30.09.2009 г. в 11.00 по адресу: г. Могилев, ул. Космонавтов, 23, каб. 34.

12. Порядок, в соответствии с которым проводится аукцион: Положение о порядке организации и проведения аукционов по продаже имущества от 28.05.2009 г. При подаче заявления лицо, желающее принять участие в аукционе, подписывает с ОАО «ДСТ № 3» соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона.

13. Информационная о земельном участке: Площадь земельного участка — 2,3212 га, кадастровый номер — 72545010001000000.

14. Реквизиты текущего (расчетного) счета, на который должна быть перечислена сумма задатка: р/с 3012008900015 в филиале ОАО «БПС-Банк» по Могилевской области код 355, УНП 700049607, ОКПО 03454762.

15. Место, дата и время окончания приема заявлений на участие в аукционе с прилагаемыми к ним документами: г. Могилев, ул. Космонавтов, 23, кабинет 33; дата: 29.09.2009 г., время: 17.00.

16. Перечень документов, прилагаемых к заявлению на участие в аукционе: а) заверенная банком копия платежного поручения о внесении суммы задатка на текущий (расчетный) счет, указанный в настоящем извещении; б) индивидуальный предпринимателем — копия свидетельства о государственной регистрации;

в) юридическим лицом — доверенность, выданная представителю юридического лица (кроме случаев, когда юридическое лицо представляет его руководителем), копии учредительных документов и свидетельства о государственной регистрации юридического лица;

г) иностранным юридическим лицом — легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть подготовлена в течение шести месяцев до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения с нотариально удостоверенным переводом на белорусский или русский язык;

д) представителем иностранного юридического лица или иностранного гражданина, лица без гражданства — легализованная в установленном порядке доверенность, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с нотариально удостоверенным переводом на белорусский или русский язык;

е) представителем гражданина Республики Беларусь или индивидуального предпринимателя — доверенность.

Копии документов, указанные в настоящем пункте, должны быть заверены оригинальной подписью должностного лица и скреплены печатью юридического лица (индивидуального предпринимателя).

При подаче документов на участие в аукционе граждане Республики Беларусь, иностранные граждане, в том числе представители юридических лиц Республики Беларусь, представители иностранных инвесторов предъявляют паспорт или иной документ, удостоверяющий личность.

8. Срок возможного снятия имущества с аукциона: за 3 дня до даты проведения аукциона.

9. Сроки подписания договора купли-продажи: в течение 10 рабочих дней после проведения аукциона.

Энергетическая безопасность

НАДЗЕЙНАЕ СХОВІШЧА ДЛЯ ГАЗУ

Да 2020 года агульні аб'ём газу ў Мазырскім падземным сховішчы павінен перавысіць 1 млрд куб. метраў. Гэта рэальна, паколькі тузішчае сховішча з'яўляецца найбольш перспектыўным для далейшага развіцця, хоць у Беларусі ёсць яшчэ два сховішчы газу — Прыбугскае і Асіповіцкае. Тым не менш паралельна працягваецца пошук новых месцаў для стварэння згаданых структур. Разведваецца, напрыклад, Невжынская структура ў Любанскім раёне Мінскай вобласці.

Агульны аб'ём газу, які паступае сёння з магістральных газоправодаў і запампоўваецца ў тры беларускія сховішчы, складае на сёння каля 1 млрд куб. метраў. Аднак, паводле сусветнай практыкі, дзяржава павіна мець ва ўласных газавых сховішчах да 30 працэнтаў ад гадавога аб'ёму спажывання, што для Беларусі складае каля 3 млрд куб. метраў. Напрыканцы ліпеня на Мазырскім падземным сховішчы газу адбылося выязное пасяджэнне назіральнага савета ААТ «Белтрансгаз» на чале з першым намеснікам прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь Уладзімірам Сямашкам. Члены назіральнага савета станочна ацанілі ход работы на памятным аб'екце. Пераканаці ў гэтым змаглі гэтымі днямі і журналісты.

Падземныя сховішчы газу маюць важнае значэнне для энергетычнай бяспекі пэўнай краіны, — расказвае намеснік галоўнага інжынера, начальнік упраўлення падземнага захоўвання газу ААТ «Белтрансгаз» Віктар СУХАЧОУ. — Такія сховішчы павышаюць надзейнасць газатранспартнай сістэмы, пакрываюць сезонную нераўнамернасць спажывання газу, стабільную падтрымку транзітных патокаў, асабліва ў выпадку нестандартных сітуацый... Скажам, у той жа летні перыяд наша трубаправодная сістэма цалкам спраўляецца са сваёй задачай. Ацпенненне не патрабуецца, і спажыванне газу змяняецца дзесці на 40 працэнтаў у параўнанні з зімой. З надыходам марозных дзён спажыванне рэзка ўзрастае. Так, летам краіне ў суткі патрабуецца 40 млн куб. метраў, а пры мінус 20 градусах — да 90 млн. Гэта моцна нагружае газатранспартную сістэму. Тады і падключваюцца сховішчы. У гэтым сутнасць надзейнасці газавых паставак...

Мазырскае сховішча газу створана на базе колішняга нафтаасховішча. Для аптопнага ў адкладаных каменных солях былі вымытыя каверны — ёмістасці, запатрабаваныя дзесці да 1995 года, пасля чаго прадпрыемства не выкарыстоўвалася як нафтаасховішча. У 2007-м восем такіх рэзервуараў былі ўведзены ў эксплуатацыю для захоўвання газу. Планамернае запампоўванне газу пачалася ў ліпені гэтага года. Паралельна з запампоўваннем зараз вядзецца падрыхтоўка да першага адбору газу ў зімовы перыяд.

Паводле слоў Віктара Іванавіча, у свеце для захоўвання газу выкарыстоўваюцца і вычарпаныя газавыя радовішчы — як ідэальны варыянт для сховішчаў газу, і розныя шахты — горныя, вуальныя, у тым ліку і салыяны. Праўда, гэта не азначае, што для захоўвання газу падыходзяць абсалютна любыя шахты. Салігорскія, напрыклад, не падыходзяць, паколькі там і соль, і тэхналогія яе здабычы іншыя. Дарчы, хто добра ведае фізіку, той разумее, што адкладанні калійных соляў надаюць герметычна, а значыць, надзейна захоўваюць газ. Больш за тое, салынае сховішча вылучаецца і высокай пкавай нагруквай: адна свідравіна з каверны можа вывудаць да 2,5 млн куб. метраў газу ў суткі, у той час як на ваданосных сховішчах — такія, як Асіповіцкая і Прыбугскае — гэтка высокая прадукцыйнасць проста немагчыма.

Ужо да 2012 года агульні аб'ём актывага газу ў Мазырскім падземным сховішчы плануецца дзесці да 500-600 млн куб. метраў пры сутачнай прадукцыйнасці да 50 млн. У такім выпадку гэта сховішча значна паспрыяе паступоваму павышэнню энергетычнай бяспекі Беларусі.

Святлана БАРЫСЕНКА.

г. Мазыр.

Квартальнае пытанне

БЫЎ «КВАТАРАНТ» І ЗНІК

Напрыканцы мінулага года мы прапісалі (зарэгістравалі) ў квартэру ў якасці паднаймальніка нашага знаёмага. Ён у нас не жыў і не пражывае, а ў апошні час нам увогуле невядома месца яго знаходжання. Ці можам мы яго вылісаць?

Б. Кунцэвіч, г. Брэст.
У гэтым выпадку ўнікае пытанне аб неабходнасці дэтрмінавага скасавання дагавора паднайма. Закандаўца такая магчымасть прадугледжана п. 8.4 Тывабога дагавора паднайма жылга памішканна ў дамах дзяржаўнага жылгавога фонду (зацверджаныя пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 12 верасня 2006 г. № 1191).

Па патрабаванні наймальніка дагавор можа быць у вызначаным парадку скасаваны, у прыватнасці, пры невыкананні паднаймальнікам абавязкаў, прадугледжаных дагаворам паднайма. Бо фактычна «кватарант» не выкарыстоўвае дадзенае жылло памішканна для пражывання і, трэба меркаваць, не ўносіць у тэрміны, вызначаныя дагаворам паднайма жылга памішканна, плату за карыстанне жыллем памішканнем. Пунктам 10 названага Тывабога дагавора прадугледжана, што спрэчкі, якія ўзнікаюць паміж бакамі па дагаворы паднайма жылга памішканна, вырашаюцца судом або іншымі ўпаўнаважанымі на тое органамі ў адпаведнасці з іх кампетэнцыяй. Да звароту ў суд наймальніку неабходна (у дачыненні да арт. 36 Жылгавога кодэкса Рэспублікі Беларусь) папярэдзіць за тры месяцы паднаймальніка аб намеры спыніць дагавор паднайма жылга памішканна. Калі месцазнаходжанне «кватаранта» невядома, неабходна накіраваць адпаведнае пісьмовае папярэджанне (пры жаданні подпіс наймальніка завяртаецца ў натарыуса) па адрасе яго ранейшага месца пражывання (прапіскі). Праз тры месяцы, у выпадку няўкі паднаймальніка, пытанне аб скасаванні дагавора паднайма можа быць па іску наймальніка разгледжана ў судзе. У выпадку прыняцця судом рашэння аб скасаванні дагавора паднайма, у вызначаным парадку ажыццяўляецца выліска былога паднаймальніка з гэтага жылга памішканна.

Віктар САВІЦКІ.

БАЛЬНІЧНЫ НА ПЕРЫЯД СЕСІ

Год таму ў нашай сям'і нарадзіўся сын, і жонка аформіла водпуск па доглядзе дзіцяці да дасягнення ім узросту 3 гадоў. Яна яшчэ вучыцца завочна і калі ў яе была апошні раз сесія, то ўрач мне выдаў бальнічны ліст, бо больш не было каму глядзець дзіця. Але на працы мне бальнічны не аплацілі. Ці правільна мне адмовілі?

Міхал Н., Могельская вобласць
У адпаведнасці з Інструкцыяй аб парадку выдчы лісткую непрацаздольнасці і даведкаў аб часовай непрацаздольнасці, зацверджанай пастановай Міністэрства аховы здароўя і Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь ад 09.07.2002 № 52/97, лісткую непрацаздольнасці па доглядзе дзіцяці ва ўзросце да 3 гадоў выдаецца па ўказанні маці асобы, якая непасрэдна будзе ажыццяўляць догляд дзіцяці толькі ў выпадку яе хваробы і немагчымасці ў сувязі з гэтым самай ажыццяўляць такі догляд. Пры гэтым у лісткую непрацаздольнасці ў радку «Від непрацаздольнасці» ўказваецца: «Догляд дзіцяці ва ўзросце да 3 гадоў у сувязі з хваробай маці».

Парадак вылаты дапамог вызначаны Палажэннем аб парадку забеспячэння дапамогамі па часовай непрацаздольнасці і па цяжарнасці і родах, зацверджанай пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 30.09.1997 № 1290. Гэтым Палажэннем таксама не прадугледжана выплата дапамогі па часовай непрацаздольнасці асобам, што ажыццяўляюць догляд дзіцяці ва ўзросце да 3 гадоў у перыяд, калі маці знаходзілася на сесіі па месцы сваёй вучобы. Артыкул 16 гэтага Палажэння прадугледжвае вылату дапамогі іншым асобам, акрамя маці, таксама толькі ў выпадку яе хваробы альбо хваробы іншай асобы, што фактычна ажыццяўляе догляд, на перыяд, на працягу якога яны не могуць ажыццяўляць догляд дзіцяці, у межах тэрмінаў, вызначаных Палажэннем. Такім чынам, нават калі лісткую непрацаздольнасці аформлены правільна, але пры гэтым было ўстаноўлена, што маці фактычна ў гэты перыяд не хварэла, а здавала сесію, то адмовілі вам правільна.

Утэранный прадстаўніцтвам № 1 по г. Мінску Белгосстраха бланк страховаго полиса по добровольному страхованию от несчастных случаев и болезней на время поездки за границу, формы 2РН, серии БЛ, № 0663334 считать действительным.

У суд Кобрынскага раёна Брэсцкай вобласці паступіла заява аб прызнанні адсутным без вестак Піцеліна Дзмітрыя Уладзіміравіча, 29 снежня 1974 года нараджэння, апошняе месца жыхарства: в. Сухадол Камянецкага раёна, які пайшоў з дому ў 2002 г., пасля чаго ніякіх вестак аб ім няма. Просьба да ўсіх грамадзян і юрыдычных асобаў, якія маюць звесткі пра Піцеліна Дзмітрыя Уладзіміравіча, паведаміць іх суду Кобрынскага раёна Брэсцкай вобласці на працягу двух месяцаў з дня апублікавання аб'явы.

У суд Драгінскага раёна Брэсцкай вобласці паступіла заява аб прызнанні адсутнай без вестак Бажко Вольгі Саргееўны, 04.12.1962 года нараджэння, ураджэнкі г. Варкута, апошняе вядомае месца жыхарства — вёска Хлівішча Камянецкага раёна Брэсцкай вобл. Просьба да ўсіх грамадзян і юрыдычных асобаў, якія маюць нейкія звесткі пра Бажко Вольгу Саргееўну, паведаміць іх суду Драгінскага раёна на працягу двух месяцаў з дня апублікавання аб'явы.

Утэранный филиалом Белгосстраха по г. Мінску бланк страхового полиса по добровольному страхованию от несчастных случаев и болезней на время поездки за границу, формы 2РН, серии БЛ, № 0382166, считать действительным.

сёно... І дзюкуючы намаганням Валяціны Лузінай (пра гэта распавяла кіраўнік музея Яніна Корзун) музею прывосеіна імя заснавальніка. Шмат згадкаў у экспазіцыі пра беларускага графа Монтэ-Крыста. У тым сэнсе, што гісторыі ўцекаў амаць супадаюць: схопленаму паўстанцу Зыгмунду Мінейку толькі дзюкуючы ўчыць ад пераследу туркі дзюкуючы таму, што яго замест памерлага выкінулі з трыны пры персячэнні мяжы. Ураджэнка Ашмяншчыны ўдэць у Грацью. Як інжынер-будуаінік працаваў там над алімпійскімі аб'ектамі пры падрыхтоўцы да гульніў 1896 года і стаў адным з першых іх каментавараў. Адна з вуліц у Ашмянах называюць яго гонар.

Дуга Струэз

Трымае шлях на Тулішкі. Адшляе кропку Дугі Струэз. Гэты гадзэ-зныч пункт закладзены ў Беларусі ў 1825 годзе, а праз 180 гадоў — уключаны ў Спіс сусветнай спадчыны ЮНЕСКА як выключны прыклад міжнароднага навуковага справу, жыўю і вельмі цікакую. Прислуць са разгядцаў турызм як частку эканомікі? Але мя пакуль толькі гварыць пра гэта. Гварачым жалезам тэбра выльваецца бюракратызм у гэтай сфераці! — Інфраструктура вымушае чакаць дельша. Пакуль не ўсе атрымаць вымярэнняў, як высветліцца са з'яўленнем больш прагрэсіўных мейтадаў, — мізэрна. Кропкі гадзізнай дугі праходзіць па тэрыторыі 10 дзяржаў — Беларусі, Малдовы, Расіі, Украіны, Нарвегіі, Швеціі, Фінляндыі, Латвіі, Літвы, Эстоніі.

— У нас ёсць ідэя стварыць непадалёк музей Дугі Струэз — дзеляцца планаці Валяціна Лузіна, — спадзяёмся, суседзі дапамогуць з інфармацыяй.

І гэта толькі адна са шматлікіх ідэй для канцэп

ДРАЎЛЯНЫ РАЙ ПЯТРА МІТРАХОВІЧА

— Я люблю дуб. Гэты вечны матэрыял — мой матэрыял, — кажа Пётр Мітраховіч з вёскі Дуброва Светлагорскага раёна. Выкладчык фізічнай культуры і працоўнага навучання ў мясцовай школе даўно, з юнацтва, захапіўся мастацкай апрацоўкай дрэва.

Вінаградныя лозы сустракаюць гасцей ля парога дома і працягваюцца ў драўляных ўзорах на раме люстэрка. На агародзе вінаград сасее ў кастрычніку, а тут ён — з імгой, і летам.

— Мне вінаградная лаза падабаецца таму, што яна была пасаджана ў раі, і вась такую частцінку раю побач хочацца заўсёды мець... Кажуць, што чалавек увугле імкнецца ствараць вобраз райскага саду вакол сябе: калі высаджвае кветкі, або стварае іх з дапамогай фарбаў, вышытвае або рэзаць... Цкава, што навамодны і вельмі зручны сайдінг у яго доме аздоблены таксама драўлянымі налічнікамі, якія нечакана ажыццяўляюць безаблічны штучны матэрыял.

— Усе захаплены — з дзяцінства, лічыць самадзейны мастак. Самае галоўнае, каб было каму захапіць. Так і ў мяне. Да гэтага прыклаўся настаўнік працы Васіль Іванавіч Пацюка, цяпер дырэктар школы-інтэрната ў Светлагорску. Першыя навыкі ён мне даў. Адным з першых вырабаў была звычайная контурная разьба, якая, магчыма, да гэтага часу ў школе вясіць.

Амаль што ўсю імзля ў яго доме — справа рук гаспадарка, і 17-гадовая дачка Ганна пакуль не разумевае, што гэтым яе бацька значна адрозніваецца ад многіх іншых мужчын, якія не ведаюць, як цвік забіць. Для яе гэта проста звычайна — сядзець за камп'ютарным сталом, зробленым бацькам, ставіць касметыку на палічкі яго работы, уключаць гаршэр, які таксама зробіў ён... А вось абраз, які вясіць у яе пакоі, Анюта любіць. Як і ўсе рэчы ў гэтым шчырным доме, абраз зроблены не толькі рукамі, — душой.

— Быў перыяд у мамі жыцці, калі я рабіў менавіта абразы, — узагадвае Пётр Мітраховіч. — Душыны парыў такі. Браў за ўзор абразы з календароў, каб усё было выканана правільна, па праваслаўным канонах. Увуглегу ж самым розным рэчы рабіў — ад падвесчыкаў і прылад для алоўкаў да лавак і табурэтак. Ёсць драўляныя выявы жыўлілі, якіх можна сустраць у нашых людзях: і філіі, і лось, і казуля... Шмат чаго раздарыў, некаторыя рэчы прадаў, але ж да гэтага часу шкадуно, што не засталася ў мяне адмысловая хлебнічка ў выглядзе хаткі на курных ножках. Праўда, прыбытку ад продажу вялікага няма.

Летам Пятру Дзмітрыевічу на любімыя заняткі часу нестае. Толькі зімой, калі работы менш на агародзе, выкрывае майстар час, каб атрымаць асалоду ад апрацоўкі дрэва.

— Дзве дачкі — Юлія і Анюта — пакуль сябе гаспадынямі не ўяўляюць, можа, потым, калі замуж выйдуча, тады будуча замовы рабіць на вырабы, — усміхаецца Пётр Дзмітрыевіч. — А жонка кажа: ты не тым займаешся. Вы ўсе такія — жонкі. Яно, відаць, так атрымліваецца: чым бы мужчына ні займаўся, з пункту гледжання жанчыны, ён займаецца не тым.

Такія назіранні за псіхалогіяй жанчын, відаць, зроблены на падставе багатай жыццёвай практыкі, але ж мне здаецца, многія з жанчын з вялікай заіздрасцю пабачылі б дом, у якім што ні рэч — з невялікімі драўлянымі шэдэўрамі асабістай вытворчасці.

— А колькі яшчэ ў сяброў! Прыходзіш да іх, бачыш сваю рэч, і прымяна, што людзі ўжо карыстаюцца, — заўважае драўляны праца майстар. — На выставах мае работы таксама былі — разам з іншымі самадзейнымі мастакамі ў Светлагорску, выстаўляў праз Дом народных рамёстваў. А вось каб персанальную — не збору створыў работ — усё разыходзілася... Жаданне ёсць — падаць царкве абраз. Праўда, я пакуль не ведаю, калі яго зроблю. Мне кажуць: ты павінен гэтым займацца. Але ж, каб рабіць абразы, трэба пэўным чынам да гэтай справы быць падрыхтаваным — у духоўным сэнсе. Пакуль што, відаць, я не гатовы. І матэрыялы неабходнага няма. Усе абразы я раблю з дуба, а

яго цяпер вельмі складана знайсці. З іншага матэрыялу я не хачу. Магчыма, калі зноў з'явіцца духоўная патрэба рабіць абразы, тады і матэрыял з'явіцца.

Ірына АСТАШКЕВІЧ. Фота аўтара і з архіва Пятра МІТРАХОВІЧА.

Уражанні СПЫНІЦЦА, КАБ АЗІРНУЦЦА

...Звычайных лістоў у пошце рэдакцый шмат. Гэты — быў незвычайным, як па знешнім выглядзе, так і па змесце: Раіса Пятроўна Маскальчук з Гродна дасылала нам керапіскаю старага звяздоўскага здымка і пры ёй жа, збоку пісала, што гэта фатаграфія гадоў сем ужо стаіць у яе на палічцы — побач з партрэтаў любімай унучкі, што яе, сваю крывінуку, яна мае шчасце бачыць, а вось гэта чужое дзіця — не... То, калі паска, надрукуецца фатаграфія яшчэ раз, праіла нас даўня падпісчыца. — Можа нехта адгукнецца, можа павадаміць, як завуць гэтую дзяўчынку, колькі ёй гадоў, дзе жыве і ці здарова яна?..

Чужое дзіця ўспрымалася (і прымалася!) ёй як сваё, як роднае... Вось гэтак зняць яго, сфатаграфавача мэтац не многія. У тым ліку — наш фотакарэспандэнт (грэх пісаць слова былі, пра чалавек, які аддаў газеце больш за 30 гадоў) Мікалай Аляксеевіч Амельчанка. І яшчэ адным сведчаннем таму — прыгожы фотальбом «Дарогі і сустрэчы: эпоха ў тварах».

Які варта было чакаць, адкрываюцца ён позіракам «з вышнімі пражытых гадоў» на маленькага, на пошукі свайго месца, на ўспаміны аб убачаным і перажытым — ім асабіста. А таму тут і немцы, якія ля студні, у чым маці нарадзіла, з дзікім рогатам абліваюцца халоднай вадою, і матуліна, прастэрэная ў двух месцах спадніца, і (дзіцячы розум!) уласна чужыя скарнікі са снарадамі, і кіно пра падзенне Берліна, і воук, на якога паішоў з папкаю, і мары пра найсмачнейшую ў свеце страву — белы хлеб з малаком, і школа за восем вёрстаў праз лес і балота... Пасля гэтага была вучоба ў тэхнікуме, востем гадоў шчыра, калі раніцай не ведаў, ці прыйдзецца дадому увечары, і захапленне фатаграфіяй — першы

Вачнічок

універсітэта імя Ламаносава. Далейшы жыццёвы шлях хлопца з палескай глыбіні ўжо ілюстраваны — прычым вельмі багата. Вось «дарагі Леанід Ільч» уручае Мінску Залатую Зорку горада-героя, востем інтэрв'ю з Андрэем Дзмітрыевічам Сахаравым, востем — з арганізатарам самага ўнікальнага ўдэку з нямецкага палону (на нямецкім жа самалёце!) Героем Савецкага Саюза Міхаілам Дзевятаевым, з «чытальнікам» чужых думак Вольфам Месінгам... Востем сустрэча з двума

СВАЯ СПРАВА

Выпуск № 8 (19) 15 жніўня 2009 года

ПАСПЕЦЬ УСЁ!

Пра яе трэба сказаць — «свае справы», менавіта ў множным ліку. Круглянская жыхарка займаецца эканамікай гаспадаркі, з'яўляецца дэпутатам сельскага Савета, трымае 6 кароў, гадуе прыёмных дзяцей (а свае ўжо дарослыя), дглядае унучку і, нарэшце, штодня трэніруецца па сістэме ёгі.

БЕГ ПА ЖЫЦЦІ
На падворку Акулікаў у вёсцы Запруддзе ў абедзенны пералык кожны заняты важнай справай: мужчыны майструюць, жанчыны доць, а дзеці забяўляюцца на сваёй плячочцы. Для малых тут абсталюваны спецыяльныя куток: у дзіцячым царстве — арэлі, турнік і невялікі, нават цацачны, дамоч для гульняў.

У суправаджэнні сабакі Ушкі старэйшая ўнучка Акулік Алёна сочыць за малодшымі сястрычкамі.

— У нас добрая бабуля: так, узрост ўжо стаў, але выглядае як маладая, — сур'ёзна разважае 10-гадовая дзяўчынка. — Яна для мяне ўзор: на працу апрацаваецца вельмі прыгожа.

Марыя Рыгораўна Акулік штодня, без выхадных, падымаецца а 4-й гадзіне раніцы, збіраецца і прыгожары ідзе на працу ў кантору СВК «Скра». Дзве гадзіны доць сваіх 6 кароў, ахаладжае малако. У 8 гадзін раніцы жанчына прыступае да справы сельскай гаспадаркі, дзе яна — галоўны эканаміст. У абед і увечары — зноў каровы. Дзень, які ўвесь распісаны па гадзінах, завяршаецца ў 23.

— Гэта нармальны расклад! — запэўнівае Марыя Рыгораўна. — Я ўсё жыццё бегаю, а па-іншаму не магу.

Калісьці яна, ураджэнка Брэстчыны, павіна была па размерках ваванні трапіць у Цюмень, але жыццё

ўрэшце накіравала яе не ў суровы і зможны край нафтавікоў, а на цікую сельскую Круглянінчыну. Усё жыццё яна займаецца на працы эканамічнай і фінансавымі справамі сельскай гаспадаркі: аналізам, расцэнкам, заробкамі.

— Безумоўна, становішча не назавеш цапкам добрым, але і вялікай трагедыі тут няма, — так ацэньвае становішча спецыяліст. — Крызіс заўсёды здараецца, мы з ім справімся. Людзі, якія працуюць рукамі, не згінучу, з торбай па свеце не пойдуча. Трэба думаць пра будучыню лепей, і ўсё будзе добра. І, вядома ж, не сядзець, а працаваць.

Свая вялікая гаспадарка — гэта нялёгка праца, але дадатковы заробак і, як бы гэта не было даўна для гараджаніна, задавальненне. Марыя Рыгораўна кажа, што пасля догляду кароў, пасля дойкі становіцца жыць няяк лягчы.

— Лешчы адначынак — гэта пераключэнне з адной работы на іншую, — упэўнена Акулік. — Я так усё жыццё пераключаюся і ўвесь час нешта раблю.

ВОЛЯ І ДОБРАЯ ЕЖА
Самая галоўная праца і здабытак Марыі Рыгораўны — дзеці. Не толькі свае, але і прыёмныя.

Два сыны і дачка Акулік — дарослыя людзі, жывуць у сталіцы і ўжо цяпер падарылі ішчаслівай бабці 5 унучак! Дзяўчаткам Марыя Рыгораўна радуецца і спадзяецца, што яны атрымаюць у спадчыну яе аптызм, энэргію і цікавасць да жыцця.

А пяць гадоў таму, калі Алёнка была адзінай унучкай і скардзіла сабаку, што ёй сумна ў адзіноце, менавіта малая падштурхнула Марыю Рыгораўну ўзяць у сямя прыёмных дзяцей.

— Хацелі ўзяць дзяўчынку, а вы-

явілася, што ў яе ёсць брат: так Ірка і Кірыл пасяліліся ў нас, — расказавае жанчына. — Яны былі маленькага росту і мы меркавалі, што ім гадоў па 10. Выявілася, што ўжо 13. Першым часам яны хавалі пад падушку хлеб, але цяпер самі гэта ўжо не памятаюць.

— Нам з цёткай Машай пашанцавала, — сказаў Кірыл, які не адрываецца ад рамонтна веласіпэда. — Не параўнаць з інтэрнатам: тут воля і добрая ежа!

У верасні прыёмныя дзеці ідуць у самастойнае дарослае жыццё: іх чакае вучоба ў прафесійна-тэхнічных каледжах. Іра будзе агранома, а Кірыл — зварышчыкам. Але яны заўсёды будуць вяртацца ў Запруддзе да цёткі Машы.

З прыёмнымі дзецьмі бывае няпроста, прызнаецца яна. Цяжкасці, тлумачыць жанчына, палітаюць не ў матэрыяльнай сферы ў маюль, у выкаваў хаце праблем з харчамі ніколі няма, але ў псіхалагічнай — вывацаь, пераканача, растлумачыць і ўсё гэта вытрымаць.

Аднак як бы там ні было, яна вельмі шкадуе гэтых дзяцей: сама ў дзяцінстве зведла, што такое інтэрнат. Яе шматдзятная сям'я жыла ў маленькай хаце, і калі бацька захаваўся на сухоты, старэйшых дзяцей адправілі ў інтэрнат.

— Я ведаю, што гэта такое на самарч, — ківае галавой Марыя Рыгораўна. — Два гадзі я была ў інтэрнаце, пакуль цётка не забрала мяне да сябе, каб я дапамагаю даваць яе дзяцей. Я ўсё плакала, што мая маці засталася адна і нічога ў не дапаможа па гаспадарцы. Дзеці ў вёсцы заўсёды дапамагаюць бацькам.

ЕГА СУПРАЦЬ ЛЯНОТЫ
Чым жа яшчэ можа займацца вясцоўка, якая гадуе дзяцей, мае сталую працу і вялікую падсобную

гаспадарку? Не паверыце — ёгай! Аказваецца, для гэтага моднага цяпер занятку не патрэбны ні сучасны фітнес-клуб, ні адмысловая спартыўная форма, ні нават інструктар. Марыя Рыгораўна займаецца дома, паводле кніжкі.

Дзве гадзіны паміж вячэрай і апошняй дойкай яна прысвечвае свайму здароўю: апрача звычайна кунялічкі («важна, каб цела дыхала!») і старанна робіць практыкаванні. Праўда, сезон задарулення ў Акулік доўжыцца з кастрычніка па красавік, калі менш працы па гаспадарцы.

— За зямлю я распрацоўваю сувасты, падымаючы мышцы і адчувваю сябе абсалютна здаровай, — кажа ўпадальніца шудоўнай фігуры ў свае за 50 гадоў. — Калі дзеці былі малымі, то ім было неж няёмка з многай назіраць, а са сталеннем яны сталі ганарыцца, што маці хапае сілы волі займацца.

Дарэчы, Акулік была б не су-

праць і адкрыць секцыю ёгі ў аграгарадку Комасеніч кажа, што яшчэ знайшла б час у сваім працоўным дні, каб займацца з людзьмі.

— Калі кажуць, што хачу, але часу няма — гэта няпраўда, — упэўнена Марыя Рыгораўна. — Гэта не недахоп часу, а звычайная лянота.

Як жа пераадолець ляноту і цягу да каналі?
— Я даю сабе загад, — дзеліцца вясцоўка сваім метадам. — Сама сабе кажу: «Маруся, дык што ж ты такая лянная? Хуценька падымайся, раз-два-тры!» І я паднялася і пайшла. Паслабленню сабе не даю.

ЖЫЦЦЁ БЕЗ ЗАЙДРАСЦІ
Адзіна магчымысць палёгі для Акулік — гэта, як ні даўна, кухня. Справа ў тым, што муж Мікалай Іванавіч вельмі любіць гатаваць смачныя стравы.

— Навучыўся яшчэ ў дзяцінстве, — тлумачыць мужчына. — Маці працавала ў вайсковым шпіталі па зменным графіку, і жыццё прыму-сіла мяне стаць за пліту. Ды і сам я люблю добра паесці!..

— Ён выдатна гатуе суп, катлеты, літаральна ўсё, — усміхаецца задаволеная жонка. — Мы пазнаёміліся ў сельскагаспадарчай акадэміі і калі жаніліся, ён запытаўся, ці ўмею я гатаваць. Я сказала няпэўна: «Ну, так...» У яе ўмею, але пахуткама не дзеля задавальнення, а для спажывання. А ён усё стравы даводзіць да дасканаласці.

На мужа і дзяцей можна ненадоўга і кінуць гаспадарку. Аднойчы Марыя Рыгораўна паехала адпачываць узімку ў санаторый і там зноў адзівіла ўсіх.

— Я ж прыхлала напярэць сваё здароўе, ці не так? — рытарычна пытаецца жанчына. — Можа, нехта і лічыць мяне дзіўнаватай, але я сама па сабе. Таму я падымалася а 4-й раніцы і рабіла фізічныя практыкаванні, рабіла прабежкі па халадзе, не працуліца ніводнага спартыўнага занятку. І нават на танцах дзве гадзіны — «ад» і «да», выкладалася поўнацю. А на дэзерт выступленне са сцэны: я дакламваю вершы і крыку спяваю. У нашым сельскім клубе мы звычайна выступаем удваіх з мужам, і дачка вельмі добра ведае беларускі фальклор.

У гэтай жанчыны шмат спраў, і ёй цікава ўсё. І хоць жыццё не зусім не цудоўна — «з неба нічога не падае, усяго дамагаюцца сваёй працай, ды і праблем сур'ёзных хапала», але яна усё ж ім і цалкам задаволеная. Толькі хоча яшчэ сілаў і здароўя, каб дапамагаць дзецям і ўнучкам. Ды яшчэ марыць на пенсіі аб'ездзіць, няхай нават на электрычках, усе славуцкія і святыні роднай Беларусі.

— Трэба аптымістычна і спакойна ставіцца да ўсяго, — вучыць круглянская жыхарка Марыя Рыгораўна Акулік. — Я ўпэўнена, што думкі матэрыяльныя: усё добрае і дрэннае вярнецца да цябе. Нават неўздурная дачка назіпаеся вакол чалавек шмат адмоўнай энэргіі — я гэтаму і сваіх дзяцей навучыла. Не трэба заіздросціць, таму што бумеранг твае цёмныя пацучы ўдарача па цябе. Жывіце з радасцю!

Ілона ІВАНОВА. Круглянскі раён.

Абразы і ручнікі ад Валянціны Герталь

Раніцай Валянціна Іванаўна збегала ў лес. Трэба ж унучкам з сабой грыбочкаў нарыхтаваць: і смажаных, і марынаваных. Мінскія ўнучкі, які звычайна, лета праводзяць у бабці, хутка ўжо ад'язджаць. Потым сніданак прыгатавала, па гаспадарцы ўправілася. Павышваецца таксама паспела. Калі?

«Прануцка магу ў тры-чатыры гадзіны і думаю: чаго гэта я ляжу, магла б нешта зрабіць у чарговай вышыўцы. Потым падхалюся і — за іголку, ад гэтага аж душа спывае. Калі з раніцы хоць трохі пашыю, потым увесь дзень справы добра ідуць. Вышываю усё: абрусы, ручнікі, хаднікі і галоўнае — абразы».

З пад іголку майстрык выйшла ўжо 23 вышыўаныя абразы, якія ўпрыгожваюць цяпер кватэры дзяцей, родных, знаёмых Валянціны Герталь у Мінску, Маскве, С.-Пецярбургу. Свае работы яна найчасцей дорыць. Апошнім часам знаёмых знаёмых, пабачыўшы грэйдзінскія вышыўаныя, сталі прасіць зрабіць і ім. Таму што-нішто яна вышывае і пад заказ. Сюжэты для сваіх вышыўаных карцін бярэ ў часопісах, нешта прыдумвае сама на тэму родных кравявідаў. Паводле слоў Валянціны Іванаўны, найлепей думаецца пад ранічку, а тады

Валянціна Герталь. Івацэвіцкі раён.

ўстанеш і робіш тое, што ўяўлялася. Валянціна Герталь здзіўляецца на сваіх некаторых аднавясковак, якія скардзяцца на сум, асабліва ў зімовую пару. Кажа, што ёй ніколі не бывае сумна. Зімой асабліва, калі няма клопату пра агарод, мала часу аднімае гаспадарка: сядзі і вышывай, нібы малой. У крайнім выпадку, можна тэлевізар паглядзець.

Нарадзілася майстрыха ў суседніх Мілейках, замуж прыйшла ў Грыўду. Вышываць, расказвае Валянціна Іванаўна, сама навучылася ў дзяцінстве. Маці гэтым не захаплялася, бо ёй не было калі. Раней праца на зямлі забрала ўвесь час і сілы. А Валянціна любіла малаваць, мела патрэбу ствараць нейкія вобразы і нейкім чынам іх перадаваць. Вось і захапілася вышываннем. Яшчэ дзяўчынай шмат чаго вышыла. Потым быў вялікі пералык, пакуль гадавала малых дзяцей, будавалася, вялі гаспадарку. 40 гадоў адпрацавала пашталёнам у родных мясцінах. Пошту насіць па вёсках — таксама справа нялёгка. Але як дзеці падраслі, пасля працы, па вечарах стала выкрываць час для любімага занятку. А як выйшла на пенсію, прысяццёла яму сябе поўнацю. І тут нібы крылы выраслі. Перастала адчуваць гады, стала яшчэ і актыўнай удзельніцай самадзейнасці. Дзеці павырасталі. Усе маюць свае семі, уладкаваныя. Дзве дачкі жывуць у Мінску, сын — пад Масквой. У адной мінскай дачкі ўся кватэра завешана работамі мамы. Унучкі таксама сталі паклоннікамі творчасці Валянціны Іванаўны, падбіраюць адпаведныя рамкі, афармляюць бабціныя работы. Надаўна і першая праўнучка нарадзілася. Так што ёсць для каго жыць і працаваць.

Для мясцовай царквы Валянціна Герталь таксама вышыла нямала ручнікоў, іншых упрыгажанняў. Усё ў Грыўдзе ведаюць пра яе захапленне. Але калі на свяце вёскі ўбачылі персанальную выставу майстрык, на словы захаплення не скупіліся. Бо столькі яе работ адразу раней ніхто не бачыў.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

Вачыма спажыўца

УЗЯЎ ЗАКАЗ І... СЛЕД ПРАСТЫЙ

Ці прымусіў крызіс больш якасна рабіць сваю справу?

Ужо неаднойчы ў розных варыяцыях даводзіла чуць меркаванні, што эканамічны крызіс — гэта не толькі звязаная з ім цяжкасць, праблема, але і пэўныя плюсы, стымляць да больш якаснай, эфектыўнай працы. Маўляў, абстрактнае канкурэнцыйнае барацьба за спажыўца тавараў і паслуг і хто не зробіць адпаведна «папраўкі», апынецца на «абочыне» новых, пастрызых рэзальі. Быццам абсалютна лагічна. А з пункту гледжання таго самага спажыўца дык проста цудоўна! Паколькі, зыходзячы з гэтай, антыкурызнай логікі, яго павіны абслугоўваць на больш высокім узроўні, чым раней.

Такія тэарэтычныя прагнозы... Але як жа на практыцы? Вось некаторыя выносы з уласнай практыкі. Мяркуючы па рэкламнай прэсе, эканамічны крызіс зусім не паўплываў на колькасць спецыялістаў па ўнутранай апрацоўцы кватэр. Такое уражанне, што яны ледзь не ў чарзе павіны стаяць, каб зрабіць вам свае паслугі. Прычым амаль усе абцяжочы выканаць работу не толькі хутка і якасна, але і нядорога, а некаторыя нават прапануюць дапамогу ў закупцы і дастаўцы таварыялаў, прадастаўляюць сістэму цанавых зніжкаў. Што ж, параўнаем наш вопыт рамонтны п'яцігадовай даўнасці з цяперашнім.

Пяць гадоў таму спецыялістаў мы шукалі таксама па «рэкламцы». Першы з іх, памятаю, азнаёміўся з фронтам работ, дамовіліся па ўмовах аплаты, але... больш не бачыліся. У прызначаны час майстар не прыйшоў і нават не патэлефанаваў, не папрасіў прабачэння. Махліва, у гэты ж час яму падварыўся больш выгадны заказ і ён страціў цікавасць да нас. А мы — зноў за рэкламнай аб'явай. Прыходзіць другі спец, здаецца, дамаўляемся і з ім. Ён абяцае сёння ж пасля абеду ўзяцца за працу, нават пакідае ў нас сваю сумку з рабочым адрэснем, але... не з'яўляецца ні заўтра, ні паслязаўтра. Тэлефануем, каб хоць бы сумку забраў (якая ўжо тут праца?) і ён яшчэ тры дні ідзе па сваім мэямсце. Развітаваемся. І толькі з трэцяй спробы кадроваму праблему нарэшце удалося вырашыць. Тут ужо без падману, праца доўжыцца з раніцы да позняга вечара. Шкада толькі, што потым узніклі прэтэнзіі да якасці выкананых работ...

І вось мінула пяць гадоў. Крызіс, заказаў на рамонт кватэр, магчыма, менш, абстрактнае канкурэнцыйнае спецыялістаў у гэтай сферы... Здавалася б, ужо цяпер не будзе месца расхлябанасці і неабавязковасці, бо трэба даражыць кожным заказам, літаральна змагацца за кожнага кліента ў надзеі, што той потым парэкамандуе яго сваім знаёмым. Але дзе там... Усё паўтараецца быццам пад капірку. На гэты раз — у выкананні майстра па абліцоўцы пліткай. Прышоў, паабяцаў, што ўсё зробіць на вышэйшым узроўні, падлічыў, колькі спатрэбіцца пліткі, клеявога раствору і іншых матэрыялаў, мы ўсё купілі, а майстра і... след прасты. Не тэлефануем, на нашы званкі не адказвае. Як мы потым даведаліся — за піў бедчына.

Давалоса запрашаць іншага плітчніка. Першае уражанне ён пакідае таксама някэскае, але наш «рамонтны» досвед паказвае, што ацнку спецыялісту трэба даваць толькі пасля выканання работы. Варта нават насцярожыцца, калі чалавек прыгожа гаворыць, перш чым даказаць сваё майстарства працай. І асабліва небяспечна звязаная са спецыялістамі так званая шырокая профілю, якія быццам робяць літаральна ўсё. На словах усё прафесіяналы з вялікай літары, а як да справы...

Тэлефануем, напрыклад, па газетнай абвешчаны індыўідуальнаму падпрямальніку, што займаецца апрацоўкай столняў і клеяным шпалераў. Прыходзіць вельмі ўпэўненая ў сваіх здольнасцях жанчына, аглядае пакой і абяцае, што працы тут... на дзень. Нават мы, дэльтанты ў гэтай сферы дзейнасці, за сумніваўся: няўжо так хутка і пры гэтым якасна? Праўда, потым па тэлефоне гаворка ўжо ідзе пра два дні, што, зразумела, болы рэальна. А яе калега, калі прыйшоў працаваць (нават не папрасіўшы прабачэн-

ня за такую «дробязь», як спазненне прыкладна на дзве гадзіны), то заявіў мінімум пра тры дні. І да таго ж, паставіў пад сумненне ацнку папярэдняга «эксперта» нахонт аб'ёму і тэхналогіі неабходных работ. Вось і разбярэся, каму ж з іх верыць...

Дык што ж змянілася за мінулыя пяць гадоў і асабліва апошнім часам, у сувязі з эканамічным крызісам, на рынку апрацоўчых работ у кватэрах? Папелшылася і якасць, узрасла адказнасць спецыялістаў перад сваімі заказчыкамі? Такое уражанне, што умовы новыя, а звычайна ранейшыя. Прынамсі для некаторай часткі гэтых спецаў.

Пішу гэтыя радкі і прыгадваю свае сустрэчы з сапраўднымі прафесіяналамі. Вось, напрыклад, невялікая бочачка для цукру, мукі ці круп — падарунак бондара Міхаіла Куксы з вёскі Зарыца Гродзенскага раёна, лаўрэата Нацыянальнай выставы народнага мастацтва «Жывыя крыніцы». Упершыню з яго тавару, а таварам (і гэта не перабольшанне) пазнаёміўся на Цэнтральным рынку абласнога цэнтра. Да Міхаіла Міхайлавіча падышоў пахлыў мужчына, пастаяў, паўзіраўся на вырабы майстра і... распачаў. Доўга жыў, кажа, але такой работы яшчэ не бачыў

ВА ЎСІМ ВІНАВАТЫ МЕРЧЭНДАЙЗІНГ! ЯК НЕ КУПІЦЬ ЛІШНЯГА?

Рэзаць хлеб у краме не хутка забароняць, як і адпускаць тавар у тару пакупніку. Такія жорсткія патрабаванні быццам бы ўтрымліваюцца ў новых санітарных правах, па якіх з 1 лістапада будучь жывь гандлёвыя аб'екты, якія займаюцца рэалізацыяй прадуктаў харчавання... Абурэнне людзей, якія прызычаліся набыць хлеб у той колькасці, якую яны могуць спажыць, асабліва калі размова ідзе пра двухлітаграмовыя буханы хлеба, так бы моўчы, элітных гатункаў, цалкам можна зразумець. Як і жаданне эканомііць і не набыць тавар у дарагіх крамных політэле-навых пакетах, якія нярэдка ў пяць-дзесяць разоў даражэйшыя, чым на рынку.

Каб правесіць праўдзівасць гэтай інфармацыі, мы звярнуліся ў Рэспубліканскі цэнтр гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя.

У Гігіенічных патрабаваннях да гандлёвых аб'ектаў па гандлі харчовай сыравінай і харчовымі прадуктамі, якія пачуць дзейнічаць з 1 лістапада гэтага года, гаворыцца, што нарэзка хлеба і хлебобулочных вырабаў падсобнымі рабочымі і пакупнікам забараняецца... па-тульчыла в.а. загадчыка аддзела гігіены харчавання Вяш Шуквецкі. — Але гэта заўсёды было забаронена. Пра тое, што хлеб будзе забаронена рэзаць і прадаваць, у правах не гаворыцца. Для адбору і вызначэння свежасці хлеба і хлебобулочных вырабаў у гандлёвых аб'ектах (аддзелам) самаабслугоўвання павінны быць у наяўнасці спецыяльныя вількі, шыцыцы ў колькасці не менш як 2 адзінкі на адзін пагонны метр гандлёвага абсталявання. А для ўпакоўкі хлеба і хлебобулочных вырабаў павінна быць арганізавана рэалізацыя папярочных і політэле-навых пакетаў. Увогуле ў гандлёвым аб'екце заўсёды павінны быць запас упакоўчальных матэрыялаў. Агортанная папера, пакеты, іншыя упакоўчальныя матэрыялы павінны захоўвацца ў спецыяльна выдзеленым месцы: на сталажках, паліцах ці ў шафах. А ў кіёсках, аўтаграмах, аўтапрычэпах рэалізацыя хлеба, кандытарскіх і хлебобулочных вырабаў дазваляецца толькі ва ўпакоўчаны выглядзе.

Катэгорычна забараняецца ўважанне тавараў без ўпакоўкі непасрэдна на вагах без агортаннай паперы ці іншых упакоўчальных матэрыялаў. Забараняецца таксама уключаць цэннікі ў прадукты на вітрынах і ўкладваць іх унутр ўпакоўкі з таварам, напрыклад, у пачэ-ннем ці мяснымі паўфабрыкатамі. Інфармацыя аб вазе, кошце тавару і тэрміна яго прыдатнасці павінна размяшчацца на паверхні ўпакоўкі, а не ўнутры. Пры рэалізацыі пакупнікам нефасаваных тавараў прадавец абавязаны выкарыстоўваць спецыяльны інвентар: шыцыцы, лапаткі, шупфікі, лыхыкі. Выкладка тавараў у вітрыны халадзільнік павінна ажыццяўляцца з выкарыстаннем гандлёвых латкоў ці падносаў. Выкладваць тавар непасрэдна на дно вітрыны забараняецца.

Жорсткі кантроль павінны быць наладжаны і за рэалізацыяй у гандлёвых аб'ектах бутэрбродаў, якія гатуюцца на месцы: яны павінны быць рэалізаваныя пакупніку на працягу максімум трох гадзін з моманту іх нарэзкі і захоўвання пры тэмпературы не вышэй за плюс 6 градусаў. Інфармацыя аб часе прыгатавання бутэрбродаў павінна быць указана на ценніку. Ёсць пэўная група хуткапсавальных прадуктаў, маса і аб'ём якіх не дазваляюць ажыццявіць іх рэалізацыю аднамантава. Гэта могуць быць мясныя вырабы ў парагазэранікальнай абалонцы, вакуумнай ўпакоўцы масай больш як адзін кілаграм, салаты і гатовыя ахалоджаныя шматкам'янтныя стравы ў тары ад аднаго да пяці кілаграмаў. Іх дазваляецца рэалізоўваць на вагу ў спецыялізаваных аддзелах, аднак прадукты з распячатанай спажывецкай тары павінны быць рэалізаваны ў тэрмін не больш як 12 гадзін з моманту парушэння ціласнасці ўпакоўкі і пры захаванні вызначаных умоў іх захоўвання.

А што датычыцца забароны на вод-пункт прадуктаў у політэле-навыя пакеты пакупніку, то ў гігіенічных патрабаван-нях ёсць пункт, які забараняе рэаліза-ваць тавар у забруджаную тару пакуп-ніка і доўгаваную макулатуру. Прасцей кажучы, калі пакецік, які пакупнік пра-цявае прадаць, выклікае ў яго сум-ненні, то прадавец можа адмовіцца адпусціць тавар і прапанаваць пакупні-ку крамяную ўпакоўку. Гэта будзе гаран-тыя бяспекі для самога пакупніка, па-колькі дазволіць папярэдзіць харчовае атручэнне...

Надзея НІКАЛАЕВА.

Выходжу з крамы з тортам у адной руцэ і з вялізнай порцыяй марожанага — у другой. Першыя пяць хвілін, калі ў роце растае клучнічын дэсерт, свет колор падаецца раем. Але воль апошні кавалачок вафлевай шлякянкі з'едзены, і раптам у памяці ўсплывае вельмі важны момант: «Наоугу ў краму я ішла па хлеб і смятану...». Як не страціць галаву сярод апетытных прадуктаў, ярых упакоўак і не накупіць лішняга? Для гэтага трэба прасяць вывучыць секрэты мерчэндайзінга.

ЗАБАУЕНА СЛОВА

Мерчэндайзінг — гэта сукупнасць маркетынговых мераў, з дапамогай якіх можна прыцягнуць пакупніка да тавару, прыму-ціць яго купіць тавар больш дарагі і ў большай колькасці. Сама з'ява мерчэндайзінга з'явілася ў 50-х гадах мінулага стагоддзя на Захадзе. Менавіта тады крамнікі пачалі звяртацца да пры-ёмнаў, з дапамогай якіх распрадавалася большая колькасць та-вару. Прадаўцы і крамы, напрыклад, фарбавалі скрыні на пры-лаўках у яркія колеры, каб прыцягнуць увагу пакупніка.

САКРЭТ № 1. САМААБСЛУГОВАННЕ

Амаль усе сучасныя крамы перайшлі на сістэму самаабслугоў-вання. Кожны пакупнік вольна шпაცіруе сярод сталажоў з тава-рамі і бярэ ўсё, што душа жадае. А гэтай самай душой ой як шмат хочацца таго, чаго няма ў спісе неабходнага. Бо на шляху па ма-лако мы ідзем міма румяных булчак розных гатункаў, якія так і хочацца пакаштаваць (па адной кожнага гатунку), пабізуць цукерак у яркіх агортках, якія проста завабляюць сваім пахам, і іншых смачнасцяў. Рука міжволі цягнуцца за пышнымі пірожнымі, хоць у спісах з мучнога значыцца ўсяго толькі белы хлеб. «Які ж гэта сакр-эт, калі ў такіх крамах вельмі любяць зазірнуць зладзеі?» — спы-таеце вы. Тое, што ў сваёй маленькай кішні вынесуць зладзеі, з лішкам акупіцца той вялізнай колькасцю незаплатананых пакупак, якія панясуч з крамы сумленныя пакупнікі.

Таму, калі вы ідзеце па пакупкі з мэтай набыць тое, што трэ-ба, а не тое, што вочы бачаць, лепш наведвайце крамы, якія не перайшлі на самаабслугоўванне і працуюць, як раней.

САКРЭТ № 2. КАЛЯСКІ І КОШКІ

Першыя крамныя вазкі былі нашмат меншымі па аб'ёме, чым сучасныя. Навошта павялічылі іх памеры? «Запатрабаванні сталі большымі» — скажаце вы. Направільны адказ. Псіхіка чалавека ўладкавана так, што яму «не падабаецца» пустаца, пакупнік хоча як мага хутчэй запоўніць вазок. Гэтым карыста-юцца ўпадальнікі крамаў, якія вялізным аб'ёмам вазкоў і кошы-каў прымушаюць пакупніку класці туды нават тое, што не трэ-ба. Больш прададзена — большы прыбытак.

Для таго, каб прахрылівае «горла» пачвары на колцах не прасіла «яшчэ, яшчэ», бярэце з сабой ў залу крамы не вялізныя вазкі, а маленькія ручныя кошыкі. Нават калі рука цапцанецца за незаплатананым таварам, то памеры кошыка не дазваля-юць лішняе з прылаўка.

САКРЭТ № 3. АДЛЕГЛАСЦЬ

Ва ўсіх крамах латкі з хлебам знаходзяцца ў самым канцы залы. Каб дабрацца да хлеба, пакупнік праходзіць пабізуць кан-дытарскіх вырабаў, цукерак, іншага роду ласунакў, смачных паўфабрыкатаў. Як выстаяць перад спакусай і не захапіць ча-го-небудзь смачнячэкага? Іншыя самыя неабходныя прадукты працуюць крам размяшчаюць таксама ў далёкіх кутках залы. Калі б хтосьці разумны не прыдумай гэты сакрэт, прыбыток кра-мы быў значна меншы.

Адзінае выйсце з гэтай сітуацыі — дабрацца да малака, хлеба і зваротна з значнымі вачамі. А так як гэта немагчыма, то кіш-ні ўпадальнікаў крамаў па-ранейшаму напаянціюцца трашчыма.

САКРЭТ № 4. ВОДАР

Часцей за ўсё прыемным водарам прыцягваюць пакупніку вытворцы хлебобулочных вырабаў. Яны размяшчаюць свае фірмовыя крамы і ларкі поруч з заводамі, дзе вырабляюцца хлеб і разнастайныя мучныя ласункі, або выпякаюць мучныя вырабы ў супермаркце поруч са сваім гандлёвым месцам. Не пайсці на водар змогуць толькі людзі з вялізнай сілай волі. Апынуўшыся каля латка з булчачкамі, сайкамі, ватрушкамі, пампучкамі, мы не можам выстаяць і абавязкова купляем па некалькі вырабаў кожнага гатунку. Хочам пакаштаваць і яблычную булчачку, і мя-довую плячэнку, і пампучку з тварогам. Ммм... пальчыкі аблі-жаш. А ў кашальку меншае.

У той момант, калі купляеце мучныя ласункі, успомніце, што ўсяго за раз вы не з'еце. А праз некаторы час булчачкі і ватруш-кі проста пахарсцуюць. Магчыма, гэта дапаможа спыніцца.

САКРЭТ № 5. КОШТ

Уявіце сітуацыю. На рынку ў суседніх наметках прадаюцца яблыкі. У першым наметце іх кошт — 5000 рублёў за кілаграм, у другім яблыкі такога ж гатунку, але добра падгнілыя каштуюць 4990 рублёў за кілаграм. Усе кідаюцца купіць яблыкі ў другім наметце. Калі пакупніку спытаць, чаму яны набываюць падгнілыя яблыкі, яны з упэўненасцю скажуць, што эканомяць такім чынам цэлую тысячу! Псіхіка чалавека ўладкавана так, што часцей за ўсё ён глядзіць і запамінае толькі першыя лічбы на ценніках. Вось і атрымываецца, што эканомія на яблычак складае 1000 рублёў, хоць насамерц усяго толькі 10.

Сакрэт «апошніх дзвяткаў» шырока выкарыстоўваецца ўпа-дальнікам крамаў. Ваша задача не патрыцца на ўлоўку і больш уважліва глядзець на кошт.

САКРЭТ № 6. ЭФЭКТ «КАРЬБЕСУ»

Часцей за ўсё паліцы крамаў, не забітыя прадуктамі пад за-вязку. Так, на сталажы з сокамі заўсёды можна ўбачыць праз-і-або пустое месца, пакінутыя прадаўцамі адмыслова. Гэта стварае ўражанне, што тавар раскупляецца, а калі яго актывна брэнць іншыя, то значыць, што ён якасны. Але часам якасць набытага вымушае чакаць лепшага.

Таму ў крамах кіруюцца толькі сваімі ведамі і сваім досведам аб таварах.

САКРЭТ № 7. КАСА

У чэрзе да касы адпачыць вачам пакупніка не атрымываецца. Шакаладкі, цукеркі, жаральныя гумкі і яшчэ шмат іншых дробязяў, так і вабяць сваімі яркімі агорткамі. Калі сталы ча-лавек яшчэ зможа выстаяць і не пацягнуцца за чым-небудзь смачнячэка, то даця трэба закупаць бацькам істэрэчку. Яшчэ адны непрадбачаныя выдаткі.

Адпраўляюцца па прадукты ў краму без дзяцця. Інакш ваш кашальк апуюць яшчэ мінімум на чварці. Добрах пакупак!

Жанна БАЙГОТ, студэнтка ГРДУ імя Я. Купалы.

НАВІНкі: «ВУЗКІЯ» ХАЛАДЗІЛЬНІК І ПРАЛЬНАЯ МАШЫНА

Слэта ЗАТ «Атлант» распачало выпуск аднакампрэсарнага вузкага халадзіль-ніка — шырынёй 545 міліметраў. Як паве-далілі па прадпрыемстве, маркетынгаваць даследаванні паказалі, што халадзільнік з меншай, чым звычайна 600 міліметраў шырынёй, карыстаюцца ўстойлівым по-пытам у краінах СНД. На адуум спецыя-лістаў, навізна з новым вонкавым і унут-раным дызайнам дазволіць па-сучаснаму вырашчыць праблему невялікіх кухняў. Вышыня новага халадзільніка ХМ4014 скла-дае 1805 міліметраў, ён дастаткова ўмашчаль-ны і мае тры аддзяленні ў маральнай камеры. Адно з іх прызначана як для захоўвання замаро-жаных прадуктаў, так і для замарожвання свежых. Па дызайне новы халадзільнік — прос-ты, строі, лаканічны. Адсутнічаюць лішнія дэ-талі. Лаканічны выгляд падкрэпляюць сіме-трычныя ручкі-накладкі на шырыню дзвярэй дзвярцаў. Выступлая форма дзвярэй дадае ў знешне прасты выгляд вытанчанасці. Аноўле-ны і ўнутраны дызайн. Інтэр'ер новай мадэлі — гэта глыбокая бар'еры-паліцы на ўсю шырыню гладкай панэлі дзвярэй, эластычныя абмежа-вальнік на ніжнім бар'еры для фіксацыі і пярэ-дзядна падзення высокіх бутэлек, вялікая імемасць для садвыні і агародніны. Яшчэ ад-на вялікая перавага «вузкага» халадзільніка — высокі клас энергетычнай эфектыўнасці А.

Сярод іншых навінак «Атланта» — серыя двухкампрэсарных халадзільнікаў з электрон-ным блокам кіравання і індыкацыі з новымі ды-зайнерскімі і канструктарскімі рашэннямі. Усе востым новым мадэляў адносяцца да высокага класа энергаэфектыўнасці. Так, халадзільная камера ў іх зможа працаваць у рэжымах «Су-пераахалоджванне» і «Водпуск».

У некаторых выкананых халадзільнікаў для больш інтэнсіўнага ахалоджвання напоўкі і пра-дуктаў прадугледжаны яшчэ і вентылятар у ха-ладзільнай камеры. Пры адпедзе на працяглы час (больш за 14 дзён), каб папярэдзіць утварэнне калі і непры-ёмнага паху ў пустой халадзільнай камеры, рэ-камэндавана ўключаць іншы рэжым — «Вод-пуск». Тады ў ёй будзе падтрымліваецца тэм-пература +15°C, у той час як у маральнай камеры прадукты застаюцца замарожанымі. А спажы-ванне электраэнергіі будзе значна меншым, чым пры звычайнай рабоце халадзільніка.

Работай навінак будзе кіраваць электронны блок, які забеспячвае ўключэнне і выключэнне камераў, светлавую індыкацыю работы хала-дзільніка, выбар і падтрыманне тэмпературы ў кожнай з камер, гукавую сігналізацыю пры адчынненых звыш 60 секунд дзвярцаў халадзіль-най камеры, лічбавое адлюстраванне выбранай тэмпературы ці бягучы час, абарону халадзіль-ніка пры паніжэнні ці павышэнні напружання ў

КОШТЫ НА САДАВІНУ І АГАРОДНІНУ НА КАМАРОЎСКІМ РЫНКУ «ІРВАНУЛІ» ДА СВАЙГО МІНІМУМУ

Сярэдзіна апошняга летняга месяца — такі час, калі цэны на садавіну-агародніну робяцца прадказальнымі. У гэтую пару яны імкнуча да свайго мінімуму, што і пацвердзіў наш чарго-вы маніторынг коштаў на сталічных Камароўскім рынку. Апошні раз мы «падарожнічалі» там крыху больш за месяц таму.

Філе свініны падаражла за 18,5—22 тысяч рублёў за кілаграм да 19—23 тысяч, шыя за 18—22 тысяч — да 20—23 тысяч рублёў. Куп-ляк каштуе 14—19,5 тысяч рублёў за кіла-грам, лапатка таксама на 500 рублёў стала менш каштаваць па «нізе», а «верх» захавала — 13—18 тысяч. Грудзінку для смажання ця-пер на рынку можна купіць па 12—14,5 тыся-чы рублёў, а крыху больш як месяц таму за яе прабілі 11—15 тысяч за кілаграм. «Рэкард-смянам» патанення можна смела назваць свежыя сала — 4,5 тысячы супраць ранейшых 7 тысяч рублёў. А «верх» не зваруўнуўся — 13,5—19,5 тысячы. Кошт ялавічына — 13—26 тысяч за кілаграм. А цяпляцца дэманстрав-стоіцься — усё тэя ж 18—28 тысяч рублёў. Куранты падаражлі — з 7350—7990 рублёў да 7800—8030 рублёў.

Вараная каўбаса вышэйшага гатунку зар-ка заштупе 11 790—15 900 рублёў, а было 11 240—15 750. Паўрэзанданая каўбаса «падрасла» па ніжні «плянцы», агуццілася — па верхняй (12,5—24,9 тысячы супраць папярэдніх 12 250—25 300 рублёў). Сыра-вэнджаная цяпер каштуе 24 900—38 590 рублёў, а раней была па 24 900—39 990.

Малочныя прадукты. Кошт уласна мала-ка цяпер на рынку — 940—1770 рублёў. Бы-ло 950—1670. Тварог — да 4900—7750 ру-блёў супраць папярэдніх 4400—7320 за кіла-грам. Падаражуў гэты ж прадукт і з прыват-ных падворкаў — да 10—12 тысяч. Смятана каштуе 3560—8000 рублёў паўраўняці з ранейшымі 3880—7760. А воль прыватнікі за-хавалі цану на смятану — 7—8 тысяч за

кілаграм. Масла лятаральна на 150 рублёў «дабавіла» толькі па «версе» — 8500—16150 рублёў, а ў прыватнікаў на тысячу рублёў падаражла па ніжняй цэнаснай «плянцы» — 16—18 тысяч. За кефір цяпер на Камароўскім рынку прасяць 980—1830 рублёў, а раней — 980—1550 рублёў.

А воль яйкі ад птушкафабрык заўважа па таненні (дагэтуль цана не змянялася) — з 2110—4100 да 1850—3800 рублёў за дзяся-так. Мёд, які даволі працяглы час каштаваў усё тэя ж 25—30 тысяч за кілаграм, пайшоў у «адрыў» па «версе». Цана дынамі на рынку дасягнула 40 тысяч рублёў за кілаграм. Ця-пер за бутэльку на рынку прасяць 3060—6900 рублёў, а крыху больш як месяц таму та я за бутэлька каштавала 2860—5860.

У бакалейных радах на радасць пакупні-ку — пераважна падаенне цэнаў (маніто-рынг дагэтуль дарчы, сведчыць іх «застой»). Так, сталі менш каштаваць прас (1,3—2,5 тысячы супраць ранейшых 1670—2940 ру-блёў за кілаграм), манка (1,8—2,3 тысячы ў параўнанні з 2140—2470 рублямі колісы) і гарох (1300—2540, было 1500—2730 рублёў). Кілаграм рысу заўважа патаненне па ніжняй цэнаснай «плянцы», але яшчэ больш па-даражуў па верхняй — 2610—9220 рублёў су-праць папярэдніх 3000—8410 рублёў. За грэцкія крыжы сёння на рынку пакупнік ад-дасць 1720—2440 рублёў за кілаграм, крыху раней гэтая ж пакупка абыходзілася ў 1670—2560 рублёў. Макароны вырабы не «за-рухніліся» па «нізе», аднак «сжокулі» па «версе» — 2060—12 000 у параўнанні з 2060—11 440 рублямі раней. Затое патане-ла мука вышэйшага гатунку. Сёння яна каш-туе 1370—2000 рублёў, было 1600—2050.

Па рыбнай прадукцы, на жаль, больш па-даражэнняў, чым патаненняў, калі гаварыць уваголе. Напрыклад, салёны селядзец каш-туе зараз 7070—8300 рублёў, а было 6930—8300. Адчувальна падаражла скумбрыя, асабліва па верхняй «плянцы» — з 87—11,7 тысячы да 9,5—16,9 тысячы рублёў за кіла-

грам. Гэта лідар павелічання цэны сярод ры-бы за справядзаны перыяд. Мінтай «пад-рос» на гэтым фоне, можна сказаць, нязнач-на. Было 8,3—8,6 тысячы, стала — 8,6—8,8 тысячы рублёў за кілаграм. Толькі ў мінулы раз аматары свежага карпа данаціліся зні-жэння цэны, як гэты маніторынг засведчыў яе павелічэнне. Затое жывую рыбу прапаноў-яць па 4,5—6,5 тысячы, а было 3820—6650 рублёў (зніжку па «версе» нельга параўнаць з павелічэннем па «нізе»). І толькі хек нязнач-на «падарос» па ніжняй «плянцы», затое на тысячу «сжокуў» па верхняй — 13,2—14,9 ты-сячы рублёў за кілаграм.

Падаражлі і свежыя грыбы-шампінёны. Цяпер яны каштуюць 8,8—9,3 тысячы, раней за іх прасілі 7,8—8,5 тысячы рублёў. Затое патанеў маянз: за ўпакоўку 200—250 гра-муў трэба заплаціць 940—1520 рублёў (990—1780).

Прадказальна пайшлі ўніз цэны на ага-родніну новага ўраджа. Была бульба 1000—3200, сёння яе можна набыць ужо за 750—1800 рублёў. Морква прадаюць па 1,5—2 тысячы супраць ранейшых 2460—5000 рублёў. За вяршы цяпер про-сяць 1320—1500, а не 1650—3500 рублёў за кілаграм. Патанела і цыбуля новага ўраджа — з 1850—3000 да 1250—2000 рублёў. А воль чакан 2 тысячы па «вер-се» «накінуў» — 6—10 тысяч. Пятрушкі і кроп пакуль прадаюць па ранейшых цэ-нах, а воль зялёная цыбуля падаражла да 5—7 тысяч за кілаграм (3—6 тысячы — папярэдняя цана). Прыкметна пада-ржала і радзьяска — да 4—6 тысячы супраць ранейшых 2—4 тысяч. Але гэта, бадай, апошняя пазіцыя сярод агародніны, дзе адзначалася павелічэнне цэны. Па ўсіх астатніх — толькі зніжэнне. Параўноўва-це: баклажаны былі па 5,5—7 тысяч, сталі па 2,5—3,5 тысячы; салодкі перац «спусціўся» з 5,5—10,5 тысячы да 3—8 тысяч за кілаграм; свежыя агуркі уваголе патанелі да 1—1,8 тысячы супраць па-

пярэдніх 1,5—2,5 тысячы рублёў; палідо-ры сталі па 1730—4000, а былі па 3,6—7 тысяч; ранняя капуста цяпер на прылаў-ках ляжыць па 1—1,2 тысячы супраць ко-лішніх 1360—2000 рублёў.

Падобная сітуацыя і садавіны. Яблыкі сёння «ідуць» па 2—7 тысяч (было 3,5—8,5 тысячы), грушы па 6—12 тысяч (6—8,5 ты-сячы за кілаграм, тут варта адзначыць адно з нешматлікіх павелічэнняў — па «версе» ў гэтым выпадку), імпартаў вінаград па 4—8 тысяч (7,5—13 тысяч), бананы па 2—2,5 ты-сячы (2,5—3,8 тысячы), грэйпфруты па 4080—6500 рублёў (5,5—7,5 тысячы), абры-косы па 6—10 тысяч (6,5—10,5 тысячы), нектарыны па 5—7 тысяч (7—11 тысяч). Кі-ві стаў каштаваць 400—800 рублёў за шту-ку, хоць некалькі месяцаў запар за яго пра-сілі 700—1000 рублёў. Павелічэнне цэны па ніжняй «плянцы» мы зафіксавалі: на лімоны — 5—6 тысяч за кілаграм (было раней 4—7 тысяч), на апельсіны — 4,6—5,5 тысяч (3,8—7 тысяч) і на мандарыны — 6,5—7 тысяч (6—8,5 тысячы); па верхняй, акрамя як на грушы, яшчэ на персікі, і так жа істотна — 4—15 тысяч супраць колішніх 6,5—9 тысяч рублёў за кілаграм.

Змяніліся і цэны на сушафрукты, якія да-гэтуль рэдка былі «заўважаныя» ў гэтым працэсе. Разныкі патанелі да 8—16 тысяч (апошні кошт дагэтуль быў — 9—20 тысяч за кілаграм). Кургуз цяпер прадаюць па 7—18 тысяч, а раней — па 6—20 тысяч ру-блёў. Чарнасліў можа купіць сёння па 11—17 тысяч, крыху больш за месяц таму давалася б аддаць за кілаграм 11—22 тысячы. Іжыр патанеў з 22—32,5 тысячы рублёў да 20—24. Фінікі больш чым удвая сжокулі па ніжняй цэнаснай «плянцы» — да 5270—14000 су-праць колішніх 7—14 тысяч за кілаграм.

Нарэшце, кветкі. Ружа сёння каштуе на Камароўскім рынку 2—8 тысяч за кветкаў (3,5—7 тысяч), гваздзіка — 1,5—3 тысячы (2—3 тысячы рублёў).

Сяргей СТАРЫНАЎ.

ФОНД «МИНСКОБЛГОСИМУЩЕСТВО» (организатор аукциона) 15 сентября 2009 года по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, проводит аукционы по продаже объектов, находящихся в республиканской собственности, и права заключения договоров аренды земельных участков для их обслуживания с установлением начальной цены продажи объектов, равной одной базовой величине, которые составляют единые предметы аукциона

На аукционные торги выставляются:

Время проведения аукциона	Сведения о предмете аукциона	Начальная цена предмета аукциона, рублей
10.00	Не завершенное строительством капитальное строение – здание физкультурно-оздоровительного комплекса, расположенное по адресу: Минская область, г. Борисов, ул. Нормандия-Неман, 167 – здание трехэтажное, стены кирпичные, перекрытия – железобетонные плиты, крыша – рубероид, общей площадью 5113,41 кв. м, готовность строения 25 % (строительство велось в период с 1989 по 1991 гг.). Объект расположен на земельном участке площадью 0,5109 га, отведенном для обслуживания не завершенного строительством капитального строения – здания физкультурно-оздоровительного комплекса. Срок аренды земельного участка – 25 лет.	22 921 627 (в том числе: недвижимое имущество – одна базовая величина, установленная на дату проведения аукциона, право аренды земельного участка – 22 886 627)

Условия аукциона: осуществление покупателем предпринимательской деятельности на данном объекте не менее 3-х лет; создание покупателем не менее 3-х рабочих мест; запрещена покупателю продажа, иное отчуждение объекта до выполнения им условий договора купли-продажи.

Задаток в размере 2 200 000 рублей перечисляется в срок по 11 сентября 2009 года включительно на расчетный счет № 364290000841 в ОАО «АСБ Беларусбанк» в г. Минске, код 795, ул. Мясникова, 32, УНП 100128686, получатель платежа – фонд «Минскоблгосимущество».

Продавец: Производственное учреждение образования «Институт повышения квалификации и переподготовки кадров Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь» (Минская область, Борисовский район, пос. Светлая Роща, тел.: (8 0177) 74 84 51, 76 08 21).

11.00	Не завершенный строительством объект (производственная база), расположенный по адресу: Минская область, г. Молодечно, ул. Дудко, б. общей площадью 1230 кв.м, фундамент бетонный, наружные капитальные стены – металлические, кровля металлическая, в 14 м от здания рас- положена ветка теплоцентрали, подъездные пути не оборудованы. Готовность строения менее 60 % (строительство велось в период: 1992–1994 гг.) Объект расположен на земельном участке площадью 0,8065 га. Срок аренды земельного участка – 30 лет. Условие использования земель- ного участка: победителю аукциона в установленном порядке использовать земельный участок в соответствии с генеральным планом г. Молодечно для размещения объекта производственного назначения.	172 557 905 (в том числе: недвижимое имущество – одна базовая величина, установленная на дату проведения аукциона, право аренды земельного участка – 172 522 905)
-------	--	--

Условия аукциона: осуществление покупателем предпринимательской деятельности на данном объекте в течение 2-х лет; создание покупателем не менее 1-го рабочего места; запрещена покупателю продажа, иное отчуждение объекта до выполнения им условий договора купли-продажи.

Лечымся бэз лекаў

ПАДТРЫМАЕМ ХВОРОЯ СУСТАВЫ

Ліоміць косці, бяляць суставы... Хіба не часта мы чуюм пра такую немач, як захворанні суставаў? Нездарма медыкі вельмі запэнакоеныя тым, што гэтыя хворобы, асабліва за апошнія гады, наблілі масавы характар. Арсенал фармакалагічных сродкаў і метадаў іх лячэння ў афіцыйнай медыцыне вялікі. Але карысны тут будзе і практыка народных лекараў, якія ў барацьбе з хворобамі суставаў прымяняюць моц лекавых раслін.

● **Пры падагры** добра дзейнічае адвар кораня гарчыцы: 3 ч. лыжкі дробна прапаназанай сыравіны заліваюць 3 шклянкі вады і варяць на працягу 7—10 хвілін. Увесь адвар выпіваюць на працягу дня.

● **Пры рэўматычным і падагрычным болі** свежае або сухое лісце белаквітнага лекавага абва-рыць кіпенем, загарнуць у марлю і ў выглядзе гара-чы падшукі прыкладваць да хворага месца.

● **Пры рэўматызме, падагры, артрыце:** 3 ч. лыжкі свежай травы галаду пахкага заліць 0,5 л кіпеню. Настойваць, ухуштаўшы, на працягу гадзіны; працадзіць. Прымаць па 1/3 шклянкі 3—4 разы на дзень.

● **Пры ламоце ў суставах:** 2 ч. лыжкі кораня пырынку паўзучага заліць шклянкай гатаванай ва-ды. Кіпяціць 5—7 хвілін на слабым агні. Настойваць гадзіну, працадзіць. Прымаць па 1—2 ст. лыжкі 3—4 разы на дзень.

● **Пры артрыце** эфектыўны наступны настой: кветкі бузіны чорнай (1 ч. лыжка), лісце бярозы (4 ч. лыжкі), кара вярбы (5 ч. лыжак) заліць 0,5 л гатаванай вады. Настой прымаць па 1/2 шклянкі 4 разы на дзень да яды.

● **Пры артросе** добрае абязбольвальнае і су-працадзальнае дзеянне аказвае настой з кары кру-шыны, кораня дзьмухаўцы, насення пятрушкі, пладоў

фенхелю, лісця мяты пярцовай. Для прыгатавання настою кожную расліну ўзяць па 2 ст. лыжкі, сумесь заліць 0,5 л гатаванай вады. Настой прымаць па 2 ст. лыжкі раніцай да яды.

● **Для змянення болі і ацёку ў тканках:** вазьміце 100 г свежага лісця трыпутніку, 1 ч. лыжку алею. Лісце прапусціць праз мясарубку або проста добра разамніце, каб атрымалася аднародная кашка. У атрыманую масу ўліце алею і перамяшайце. Кашку накладзіце на месца запалення і замацоўце павязкай. (Важна, каб мазь была свежай, таму яе трэба захоўваць у халадзільніку не больш як 3 дні.)

● **Пры радыкуліце** рэкамендуецца наступныя саргавальныя кампрэсы: корань хрону прамыць, ачысціць і надарэці на тар-чы; кашку з сокам (каб зменшыць смяленне, дадаць крыху смятаны) накладваць на хворае месца, у 2 шклянках соку радзкі чорнай растварыць 1 ст. лыжку солі, дадаць 1/2 шклянкі гарэлі, 3/4 шклянкі мёду, сумесь добра перамяшайце і ўліце ў бальчэныя ўчасткі, пасля чаго іх ухуштаць.

● **Для ўмацавання суставаў, паляпшэння іх кровазабеспячэння** вельмі карысныя ванны з галі-нак сасны. Зрэзаньня галінкі, лепш з шышкамі, змяшчаюць у эмаліраваную каструлю або вядро з вадою, даводзяць да кіпення і на слабым агні кіпяціць 5—6 хвілін. Параць ногі 15—20 хвілін. Працэдуру лепш праводзіць перад сном, курс — 7—8 ваннаў (праз дзень).

● **Моцна натруджаным** нагам (далёкія перахо-ды, цяжкая фізічная праца) лалёжку прынесе такая працэдура: змяшчаць па 3 ст. лыжкі кветак рамону, насення лёну, травы хвашчу, заліць 1,5 л кіпеню і настойваць у цёплым месцы. Сумесь працадзіць і ра-біць кампрэсы.

Падрыхтавала **Вольга ЦЫБУЛЬСКАЯ.**

Крыжак на зоры

Выпуск № 29 (143)

Смяротная стомленасць: дыягназ? нашы выдумкі ці медыцынскі дыягназ?

Грып маладых кар'ерыстаў, сіндром менеджара, грып для ялі, сіндром Персідскага заліва, сіндром Косава, кананная чума — усё гэта сінонімы адной з самых загадкавых хворобаў XXI стагоддзя — сіндрому хранічнай стомленасці (СХС). Яго вывучэннем медыкі і навукоўцы займаюцца толькі з дзясятка гадоў і пачынаюць прыходзіць да адназначнай тэорыі прыроднага гэтага захворвання. У апошнюю, дзясятую, версію Міжнароднай класіфікацыі захворванняў сіндром хранічнай стомленасці таксама не ўлічылі, таму дыягназ «СХС» застаецца пакуль што, хутчэй, дыскусійным, чым афіцыйным дыягназам.

Пэўная частка даследчыкаў лічыць, што сіндром хранічнай стомленасці можа быць выкліканым віруснай інфекцыяй, якая паражае імунную, нервовую і мышачную сістэму чалавека. Галоўныя пада-зрэні паддаюць на вірусы проста-га герпеса, цытамегалавірусу, вірусу Эпіштэйна-Бара і вірусу Каскасі. Аднак ёсць меркаванне, што гэта можа быць і нейкі яшчэ невядомы нам вірус. Другая частка даследчы-каў лічыць, што існуе прамая сувязь паміж сіндромам хранічнай стомленасці, экалогіяй, ладам нашай жыцця, разумовымі напружаннямі і пастаяннымі стрэсамі. Заўважана, што часцей за ўсё ад СХС церпяць мотанакраваньня людзі ва ўзросце ад 30 да 40 гадоў, якія імкнучыся да кар'ернага росту, заклочаныя работай ці ўладкаваннем свайго бізнесу, прычым сярэд іх перава-жаюць жанчыны, для іх харак-тэрныя павышаныя адказнасць, эмацыянальнасць і раінасць. За-хворванне нярэдка ўзнікае ў той час, калі чалавек аказваецца ў моцнай страсвай сітуацыі: гэта мо-жа быць саксаванне шлюб, змена месца працы, цяжкая хвороба ці смерць блізкага чалавека. Аднак прыхільнікі абедзвюх гэтых вероі пагаджаюцца ў тым, што ў арга-нізме чалавека могуць «спаць»-да пэўнага часу шмат вірусаў, якія пад уздзеяннем нейкіх знешніх прычын актывізуюцца і разбураюць нашу імунную сістэму. Напрыклад, многія хворыя сцвярджаюць, што пачалі пакутаваць ад хранічнай стомле-

іншым, трэба вучыцца адмаўляць сваёму начальству і калегам. Мы прапануем нашым пацыентам пра-аналізаваць, як яны распараджаюцца сваім часам? Ці выдзяляюць яны час для адпачынку? Ці ёсць у іх справы, якія могуць быць вы-ключаны з абавязковага раскладу як назначаныя? Не трэба ставіць перад сабой звышзадчы. Мы вучым людзей размяркоўваць сваю энэргію паміж абавязковымі спра-вамі. Хачу звярнуць увагу яшчэ на адну важную акалічнасць: арга-нізоўцаў мы павінны не толькі свай працоўны дзень, але і адпачынак. Прычым я маю на ўвазе як адпа-

асынненія ад 3 да 10 хвілін, то ў хворага гэты працэс зацягваецца да 30—40 хвілін і нават болей. Асноўны прычыны лячэння за-ключаецца ў комплексным падходзе, які можа спалучаць аўтарэпа-і псіхатэрапію, вітамінатэрапію і ды-етатэрапію, ігларафлексатэрапію і гамаепапію, лячэбную фізкультуру і масаж з элементамі мануальнай тэрапіі, гідратэрапію (цыркулярны тэрапіі, кіслародныя ванны) і гразеля-чэнне, а таксама сімптаматычную тэрапію. Урачы ў лячэнні СХС пры-мяняюць некалькі груп прэпаратаў: нестэроідныя супрацьзапаленчыя, седатыўныя, антыдэпрэсанты і іму-намулятары. Аднак займаю-ца самалічэннем і прызначаюць сабе тыя ці іншыя лекі ні ў якім разе нельга. Але ёсць пэўныя рэчы, якія знаходзяцца ў на-ших з вамі руках, напрыклад, можна заняцца ўмацаваннем сваёй імуннай сістэмы, чаму спрыяюць нават невялікія фі-зічныя напружкі, практыкаван-ні для дыягназа і штодзённых прагулкі. Добра, калі ў вас ёсць магчымасць заняцца жывым і вясёлым відам спорту: валей-болям, тэннісам і гэтак далей. Галоўнае — быць актыўным і атрымліваць кісларод у поў-ным аб'ёме.

- Асноўныя сімптомы СХС: — пастаянная стомленасць; — рэзкае зніжэнне працаздольнасці; — хуткая стомленасць, нават пры адсутнасці напружак.

- 10 МАЛЫХ СІМПТОМАў СХС: — востры пачатак захворвання; — субфебрыльная тэмпература, ліхаманка; — боль і пяршэнне ў горле; — невялікае павелічэнне і хвараві-тасць шыйных, патылічных і падпа-хавых лімфатычных вузлоў; — мігрырующая боль у суставах, перья-дчыны галаўны боль; — расстроіствы сну; — дэпрэсія; — забывлівасць, зніжэнне інтэлекту (беспарадкавае мысленне, немагчы-масць сканцэнтравання); — павышаная раздражняльнасць.

чынак пасля працоўнага дня, так і выхадныя дні, і водпуску. Вельмі часта праца займае ў людзей увесь іх час, а калі яны ідуць у водпуску, то атрымліваюць моцны страс, звязаны з адсутнасцю працы. Ім вельмі цяжка выйсці са звычайнага для іх працоўнага рытму, іх унутраны стан можна параўнаць з ляпмач-кай, якую раптам выключылі. Яны цалкам пазбаўлены энэргіі...

Большасць людзей, якія паку-юць ад хранічнай стомленасці, маюць праблемы з засыненнем, рані-м абуджэннем, у многіх з іх сон но-сіць паверхневы характар, а гэта ўсё робіць свай ўнёсак у развіццё дэбаннай стомленасці. Гэтыя людзі могуць праводзіць у ложку шмат часу, але і сон, як правіла, мала-эфектыўны і не прыносіць палягі. Нярэдка ў чалавека фарміруецца страс, звязаны з наступленнем сну, які набывае навязлівы характар. Калі здароваму чалавеку хапае для

Імкненне спажываць розныя прадук-ты і наасуперак усім дыетам не вы-ключайць з рацыёну нейкія прадук-ты зусім. Тым, хто сочыць за сваёй фігурай, можна параіць раздзяляе харчаванне. І не забывайце пра салодкае — арганізму для паўнацэн-нага работ абавязкова патрэбна глюкоза. Нават калі вы прытрымлі-ваецеся дыеты, вазьміце за правіла з'ядаць кавалачак чорнага шкала-ду. Спажываецца больш садавіны і агародніны. Абавязковым элемен-там лячэння СХУ з'яўляецца прыём вітамінаў В, В₂, В₆ і вітаміну С.

Ну і, врэдаўна, без правілаў псіхалагічнай раабітацыі ніяк не абыйсціся: раўнамерна размяркоў-вайце працоўныя напружкі, з усіх спраў выконвайце толькі самыя важныя, вучыцеся пераклочацца з аднаго віду дзейнасці на іншы, спрабуйце ва ўсім бацьць станоў-чыя бакі і захоўвайце аптымізм.

Надзея НІКАЛАЕВА.

ПАРА РАЗГРУЗІЦА

Спецыялісты раць праводзіць адін разгрузач-ны дзень на тыдзень для таго, каб ачысціць свой арганізм ад шлакаў і таксінаў, пазбавіцца ад лішняй вагі, нармалізаваць работу страўнікава-кішчанкага тракта.

Гэты дзень не мае на маце поўнага адмаўлення ад ежы, а патрабуе толькі зрабіць выбар на карысць таго ці іншага прадукту, які вы зможае ўжываць на працягу ўсёго дня. (Лепш за ўсё, калі гэта будзе ваша любімая ежа.) Важнай умовай для правядзен-ня разгрузачных дзён з'яўляецца тое, што іх нельга праводзіць у перыяд абстаэрэння хранічных хвороб, пры цукровым дыябеце, падчас цяжарнасці і кармлення грудзямі.

● Калі вы вырашыце «разгрузіцца» на яблыках, дык вам трэба запасіцца 1,5 кг гэтай садавіны, пры-чым трэцюю частку яблыкаў лепш ужываць у печаным выглядзе. Пасля такой апрацоў-кі ў пладах утвараецца больш пекціну, які з'яўляецца цудоўным ачышчальнікам.

Памятаць, што пры праблемах са стрававальным трак-там, а сабліва пры павышанай кіслотнасці страўніка супрацьказана ўжыванне кіслых гатункаў яблы-каў.

● Кефір цудоўна засвойваецца арганізмам (зрэшты, які і іншыя кісламолочныя прадукты). Яго вам спатрэбіцца на дзень 1,5—2 літры, лепш, калі гэта будзе абстлушчаны прадукт.

Кефір дапамагае актывізаваць стра-ваванне, абмен рэчываў, палепшыць колер твару.

Тым не менш не забывайце, што ў вялікай колькасці вельмі свежы кефір можа стаць прычынай дыяры, а ў вы-падку, калі ён прастаяў больш як тры дні ў вашым халадзільніку, можа пры-весці да запору.

● Паспрабуйце правесці разгрузач-ны дзень на грэцкіх крупах. Тут вам спатрэбіцца не больш як 1 кг прыгата-ванай грэчкі. Гэтыя дні карысныя для здароўя скуры, яны зніжаюць верагод-

Здароўе на талерцы

нась алергічных рэакцый арганізма, не маюць су-працяпаказанняў.

Пры такой разгрузцы на працягу дня можна ўжы-ваць ваду і кефір. Але грэчка плюс кефір — магнутая «майдальца» для кішчэчніка, таму лепш не планавачь ніякіх спраў за межамі дома.

● Калі ваш выбар будзе зроблены на карысць рыбнага дня, то вам давядзецца запасіць-ся 650 г любой рыбы нятулстага гатунку (лешч, акунь, траска), якую варта адварыць або прыгатаваць на пары і пажадана без дабаўлення солі. Гато-вую страву падазяліць на 4—6 прыёмаў ежы. На снадзенне і абед можна выпіць па шклянцы гарбаты без цукру або адвар шыпышны.

● А можна зрабіць разгрузачны дзень больш раз-настайным, гэта значыць уключыць у меню розныя салаты. Для іх прыгатавання падыдуць любая са-давіна і агародніна ў колькасці 1,5 кг, а заправай павінны стаць алеі і лімонны сок.

Такая разгрузка — прафілактыка гіпертаніі, атэ-расклерозу, атлусцення, хваробаў суставаў і ныр-каў.

Калі ж у вас ёсць захворанні страўнікава-кішчан-кага тракта, агародніну і садавіну пажадана ўжываць у вараным і тушаным выглядзе.

● Цудоўны ачышчальны сродак для людзей з праблемамі стрававання — разгруз-ачны дзень на аснове адвару з чар-нашчы. 250—300 грамаў чарнашчы заліць 2 л вады, праціпяць 15 хвілін, выпіць маленькімі порцыямі на працягу дня. Такі дзень прынесе ваму цэлу небывальную палягасць.

І усё ж памятаць: разгрузачны дзень не пачынаецца раптам, да яго трэба падрыхтавацца. Напярэдня адмоўцеся ад вачеры, выпіце на ноч адвар заспакаляльных траў, прыміце цёплую ванну. Будзьце гатовыя да таго, што заўтра вы — разгрузае-цеся.

Падрыхтавала **Вольга ЦЫБУЛЬСКАЯ.**

ПЕРАЙШЛІ У НАСТУП НА БАРШЧЭЎНІК

Па даручэнні Міні-стрыства абласных і Мінскага гарадскім камітэтам, раённым інспекцыям прырод-ных рэсурсаў і аховы навакольнага асярод-дзя прынятыя меры па ўзмацненні кан-тролю за знішчэннем зямлекарыстальнікамі баршчэўніку Са-сноўскага.

Так, былі дадаткова абследаваны тэрыто-рыі раёнаў, па выніках выдзелена 1618 прад-пісаніяў. Па апошніх аператыўных звестках, што маюцца, у Мінску баршчэўнік ужо зні-шчае на плошчы 100 гектараў. У цэлым у сталіцы гэтая расліна займае 129 гектараў, з якіх 120 гектараў размяшчаю на тэры-торыях Кастрычніцкага раёна. У Брэсцкай, Гродзенскай, Магілёўскай абласцях знішча-ны 80 працэнтаў зарасніку баршчэўніку. У Віцебскай вобласці барацьба са шkodнай навадай праведзена на плошчы больш за 62 гектары.

Сяргей РАСОЛЬКА.

У ШТУЧНАГА ЗАГАРУ — ВЫШЭЙШАЯ КАТЭГОРЫЯ КАНЦЭРАГЕННАЙ РЫЗЫКІ?

Брытанскае Міністэрства аховы здароўя заявіла аб сваім намеры перагле-дзець стаўленне да салерыў з улікам таго, што ацэнка рызыкі для здароўя штучнага загару была перагледзена Міжнародным агенствам па даследа-ванні раку. Да нядаўняга часу салеры адносіліся да катэгорыі «верагодныя канцэрэгены», аднак пасля правядзен-ня дадатковых даследаванняў катэ-горыя рызыкі была павышана.

Справаздача аб даследаванні доктара Фаіцха Эль Гісасі і яго калег з Між-народнага агенства па даследаванні раку была апублікавана ў часопісе «The Lancet Oncology». Даследчыкі звярта-

юць увагу на тую акаліч-насць, што ў развітых краі-нах свету салеры асабліва папулярнасцю карыстаюцца ў маладых жанчын, у той час як па апошніх звестках ме-навіты жанчыны ва ўзросце да 30 гадоў падвержаны найбольшай канцэрагеннай рызыцы. Больш за тое, са-леры здольныя выклікаць надзвычай рэдкаю форму анкалагічнага захворвання — акулярную меланому, гэта значыць рак вачэй. Па вы-ніках даследавання агенцтва рэкамендавала Сусветнай арганізацыі аховы здароўя аднесці салеры ў першую катэгорыю рызыкі («канцэрэгены»), куды раней былі аднесены тытунь, азбест, бензін, фармальдэгіды і вірус Эпіштэйна-Бара, які выклікае інфекцыйны манулёў.

Трэба заўважыць, што са снежня мі-нулага года ўсе беларускія салеры кіру-юцца новымі «Гігенічнымі патрабава-ннямі да абудлавання, абсталявання і ўтрымання салерыў» (студый загар) — гэта той дакумент, у якім сканцэнт-раваны ўсе патрабаванні да абсталявання і аснашчэння гэтых устаноў, тэхнікі бяс-пекі, санітарна-гігенічнай патрабаван-ня, а таксама патрабаванні да персаналу студый загару. У прыватнасці, цяпер да работ на прыставак для ультра-фіялетавага апраменьвання павінны дапускацца толькі асобы з завершанай сярэдняй спецыяльнай медыцынскай

адукацыяй, якія прайшлі пе-рападытравы курс па фізіятэ-рапіі або курсы павышэння кваліфікацыі па арганізацыі работ і прымяненні салер-ыў ва ўставах адукацыі Міністэрства аховы здароўя. Нагадаем, што раней паслу-гі кліентам салерыў маглі аказваць як спецыялісты з медыцынскай адукацыяй, так і асобы, якія не мелі ні-якіх медыцынскіх навыкаў і ведаў.

Да таго ж у санітарных правілах вызначаны да-кладны пералік паказанняў і супрацьпаказанняў да аднесці салеры ў першую катэгорыю рызыкі («канцэрэгены»), куды раней былі аднесены тытунь, азбест, бензін, фармальдэгіды і вірус Эпіштэйна-Бара, які выклікае інфекцыйны манулёў.

Тэрапія загару ў салярыў павінны ажуліццявацца пад абавязковым кан-тролем медыцынскага персаналу, які можа даць кліенту кваліфікаваную кон-сультацыю, вызначыць бяспечную дозу з улікам яго індывідуальных асаблівас-цяў (узросту чалавека, тыпу яго скуры і яе стану, з улікам магнутнасці ляпмаў, усталяваных у апарате) і не дапусціць да працэдур чалавека, якому яна мо-жа нашкодзіць. Медыцынскі работнік збірае анамнез і робіць візуальны агляд: калі на скуры ў кліента ён заўважыць нейкія змяненні, то можа патрабаваць атрымаць дазвол на штучны загар ва ўрача — анкалога або дарматакамета-лага. Адым словам, на першым месцы павінны быць не камерцыйныя інтарэ-сы, а здароўе кліента.

ПЕРАЛІК СУПРАЦЬПАКАЗАННЯў ДА ПРЫМЯНЕННЯ УЛЬТРАФІЯЛЕТАВАГА АПРАМЕНЬВАННЯ: Абсалютныя супрацьпаказанні: — агутныя цяжкі стан хворых, кахексія; — ліхаманка; вострыя інфекцыйныя і паразітарныя захворванні, маларыя; — вострыя запаленчыя захворванні і хранічныя запаленчыя працэсы любой лакалізацыі ў стадыі абстаэрэння; — актыўная форма туберкулёзу; — захворванні крыві; наўяснасць гемаграічнага сіндрому, у тым ліку ў анамнезе; — злаякасныя і дабраякасныя новаўтварэнні і падазрэнне на іх; спадчынная схільнасць да меланомы; — кістозныя ўтварэнні; — сардэчна-судзістныя захворванні ў стадыі дэкампаенсацыі (не-дастатковасць кровазвароту II і III ступені, артэрыяльная гіпертанія III ступені, выражаны атэрасклероз, выражана гіптанія); — спазмафілія, вострая стадыя; арганічныя захворванні цэнтраль-най нервовай сістэмы; — захворванні печані і нырак з выражанай недастатковасцю функцый; — сістэмнае чырованае ваўчанка; — цяжкія формы цукровага дыябету, гіпертыроз; — павышаная адчувальнасць да УФ-прамянёў; — распусаджэння дарматазоў; — прымяненне прэпаратаў, які павышаюць адчувальнасць скуры да УФ-прамянёў (транквілізатараў, трыцыклічных антыдэпрэсантаў, антыбіятыкаў, гарманальных прэпаратаў); — абсалітныя пабудовы скурных покрываў (першы фанатып скуры, наўяснасць вялікай колькасці вяснушак і неўвасў, гемагангіёмы скуры вялікіх памераў).

Адносныя супрацьпаказанні: — цяжарнасць і перыяд лактацыі для папярэджвання ўтварэння пігментных плямаў; — наўяснасць у анамнезе цяжкіх сонечных апёкаў; — узрост да 15 гадоў.

Медыкі не рэкамендуць таксама наведванне салеры пасля лані ці сну, пачынаць гэтыя працэдур пазбаўляюць скуру натуральнай аховы ў выглядзе слоя арагавелы клетак. Таксама перад працэдурай не трэба мыцца з мыльа: мыльыя пена пазбаўляе скуру натуральнай змазі, што павялічвае рызыку апёку.

Надзея НІКАЛАЕВА.

На заметку гіпертонікам

Калі вы пакуеце ад па-вышанага артэрыяльнага ціску, вам неабходна строга прытрымлівацца наступныя завадзёў:

● Спешка — гэта не для вас, не варта халацця адразу за некалькі спраў.

● Захоўвайце спакой у любых сітуацыях, забудзьцеся пра крыкі і злосьць.

● Не захапляйцеся чытаннем, асабліва ў позні час і ў транспар-це. Пазбягайце прагляду вост-расюжэтных фільмаў і тэлепа-радч.

● Старайцеся класіфіка спаць не пазней за 22 гадзіны, папярэд-не крыву прагуляўшыся на све-жым паветры. Спалод пажада-на правярцьце. Перад сном будзе карысна ванна з дабаўленнем траў, такіх, як мята, чабор, хвоя.

● Раніцай карысна выпіць шклянку гатаванай вады з мё-дам.

● Пасля ранішняга пад'ёму зрабіце зарэдку, прыміце кант-расы душ.

● Харчуйцеся рэгулярна і не-вялікімі порцыямі, апошні прыём ежы павінен быць не пазней чым за 2—3 гадзіны да сну.

● Выключыце з рацыёну прадук-ты, якія ўтрымліваюць у вялі-кай колькасці халестэрын, каб не дапусціць развіцця атэрасклерозу сасудаў. Да такіх прадуктаў ад-носіцца: жывёльныя тлушчы, цу-кар, тлуштыя малочныя прадукты, маргарын, цёмныя гатункі мяса, пачочка, мясная булённы, вян-дліна, выпечка, чыпсы, кансервы, яечныя жаўткі, алкаголь. Пра-дуктамі выбару для вас павінны стаць агародніна і садавіна (у ло-бым выглядзе), аўсянка, грэчка, карчынены рыс, хлеб з ржаной мукі грубага помелу, пшанічная ватрубё, алеі, смоль сланечнай грэцкай арэхі, мяса курчыцы без скуры, цялячына, нятулстыя кі-сламолочныя прадукты, напіі без утрымання кафеіну, свежыя сокі без цукру.

● Чайная лыжка солі, і не больш — сутачная норма ўжы-вання солі для гіпертоніка. Памя-тайце, што соль ужо ёсць ў іншых прадуктах — маянэзе, кетчупе, супе і г.д.

● Не больш як 1,5—2 літры вадкасці ў суткі — ваш пітны рэ-жым. Каб не напалоха смага, пі-це больш зялёнай гарбаты, дадавай-це ў ваду лімонны сок.

● 15—30 хвілін — менавіта столькі захоўваецца павышана-ціск пасля выкручанай цягарты нават у абсалютна здаровага ча-лавека. Кідаць курчы!

Падрыхтавала **Вольга ЦЫБУЛЬСКАЯ.**

Інфарм-укол

КОЛЕРЫ ДЛЯ СНУ І СЭКСУ

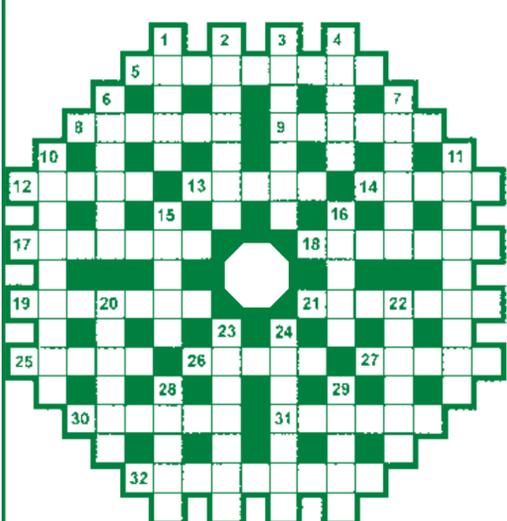
Пасля таго як каляровыя хвалі трапляюць на радук-ную абалонку вока, у мозг паступае пэўны сігнал. Су-часныя вучоныя даўно да-казалі, што колер нясе для чалавека пэўны інфарма-цыйны зарад. Уздзеянне адбываецца неўздэна.

Так, чырвоны павышае ціск, нармалізуе абмен рэчываў, па-ляпшае кровазварот — вое чаму падчас міграні рэкамендуець пакласці на вочы змочаны ў ва-дзе чырвоны рушнік. Чырвоны робіць нас больш раскаванымі, сексуальнымі. І калі накрыві ло-жак каханя чырвонай коўдрай і забяспечыць чырвоную падсвет-ку памяшчэння — ітым будзе на ўзроўні. Калі вы апынеццеся ў бла-кітнім пакоі, атрымаеце даклад-на супрацьлеглы эфект: хутчэй за ўсё, да сэксу справа не дойдзе, вас адлеце сон. Жоўты і аража-ны — колеры-псіхатэрапеўты, хут-ка выведучы са стану апатыі.

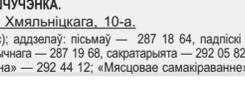
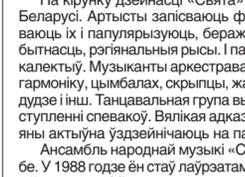
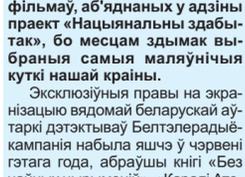
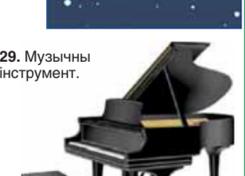
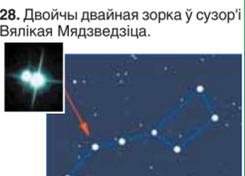
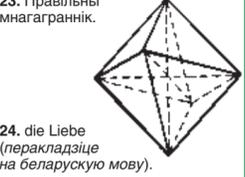
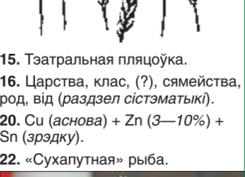
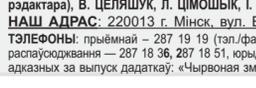
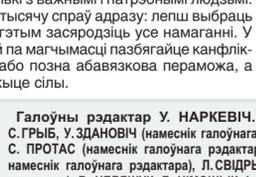
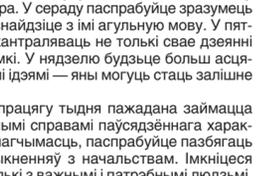
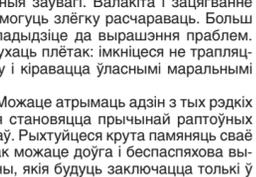
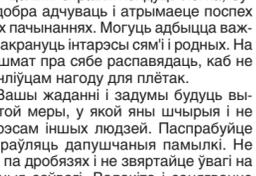
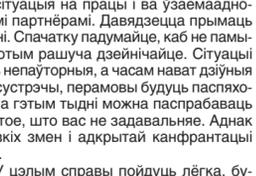
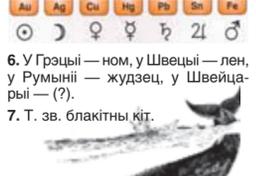
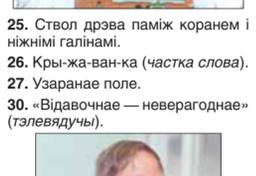
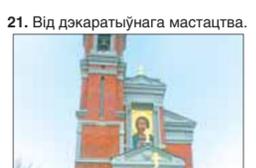
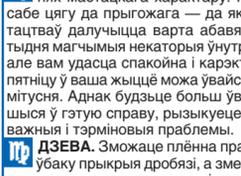
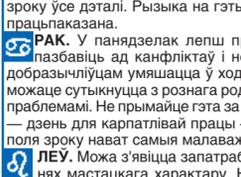
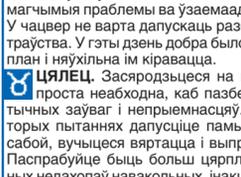
У РЫТМЕ ТЭМПЕРАМЕНТУ

Неразума патрабаваць ад арганізма праэмар

КРЫЖАВАНКА-ТРАСЯНКА

ПА ГАРЫЗАНТАЛЯХ:

ПРАКТЫЧНЫ ДАПАМОЖНІК Рабі, як Я!

ПА ЗАБЫВАНІ ФОЦІКАЎ У ТРАЛЕЙБУСАХ, альбо Як за тры хвіліны вярнуць сабе апарат за 900 долараў

Аднойчы я рабіў інтэрв'ю з двума галубятнікамі — беларусам і кітайцам, які жыве тут. Кітаец распавядае мне, што ў іх на радзіме адбываюцца рэгулярныя Усеісайскія спаборніцтвы: чые галубы больш крутыя. Я ківаю і кажу: — Ну так, я ўяўляю, што такое ўСЕКАТАЙСКІЯ спаборніцтвы!

На гэта ягоны беларускі калега ўсімхаецца і з расстаноўкай вымаўляе: — Не, ты нават не ўяўляеш, што такое ўСЕ-КІ-ТАЙ-СКІ-Я спаборніцтвы!.. Гэты выпадак згадаўся мне, калі я забыўся ў тралейбусе свой фотаапарат, які каштуе 900 долараў — і вырваўся пра гэта напісаць. Рэч у тым, што не прайшоўшы праз такое, немагчыма ўявіць, што гэта такое — забыцца ў транспарце фотік за 900 долараў...

...Я ехаў у дом да Медычнага ўніверсітэта — з трыма перасадкамі, бо на Дзяржынскага капаюць метро, і рух зменены. Тралейбус быў амаль пусты, таму я сеў на падвойнае крэсла і паклаў побач заплечнік ды чахол з фотаапаратам. Зазваніў мабільнік, я пачаў размаўляць, ажно убачыў, што мой прыпынак — схваціў заплечнік і выскочыў. Нагаварыўшыся, стаў згадаць куды і навошта іду — уяўляць, што і як я буду фатаграфавач. І раптам мяне кідае ў халодны пот: фотік жа на плячы няма!.. Са спадзевам палез у заплечнік — мо туды запер? Ды дзе там...

Першая думка была — лавіць таксоўку і даганяць той тралейбус. Але я цярэва ўявіў, што лік ідзе на хвіліны: не такі дурныя нашыя людзі, каб даць забытаму фотаапарату доўга ляжаць без справы!.. Другой думкай было: "Ну што, Глеб Паўлавіч, лок дык лок — збірай грошы на новы апарат..."

Аднак пасля я сказаў сабе: ніколі не здавайся! І стаў тэрмінова шукаць варыянты. З мабільніка тэлефаную ў даведку 185, каб даведацца нумар Мінсктранса па забытых рэчах (краем вуха я некалі чуў, што ёсць такі). Сапраўды — тэлефон «гарачай лініі» ў Мінску 246 97 47. Там тлумачу сітуацыю і задаю ключавое пытанне: ці ёсць магчымасць тэрмінова звязацца з кіроўцам тралейбуса? Няма... Тады называю нумар маршрута, у які бок ехаў — і пытаюся тэлефон канцавой станцыі (на кожнай з іх існуе дыспетчарскі пункт). Бартавога нумара тралейбуса, як вы разумееце, я не пагаджаўся.

Тэлефаную на дыспетчарскі пункт і пытаюся: які тралейбус такога маршруту зараз да вас прыедзе? Мне называюць нумар і — самае галоўнае — асабісты табельны нумар кіроўцы. Падказваюць тэлефон дэпо, дзе «жыве» гэты тралейбус. Тэлефаную ў дэпо: тэрмінова падкажыце, калі ласка, мабільнік кіроўцы №... Падказваюць. Тэлефаную кіроўцу... Прашу НЕАДКЛАДНА пагледзець, ці ляжыць яшчэ мой фотік.

Ён зрываецца — і яны разам з кандуктаркай літаральна вырываюць мой апарат з рук нейкага мюзыка, які ўжо збіраўся выходзіць на наступны прыпынак... Калі я зразумеў, што яшчэ хвіліна — і гамон — у мяне ўсё абарвалася ўнутры другі раз... Я падрабязна тут тлумачу пашуку, аднак ў сапраўднасці ўсё гэта я зрабіў за ТРЫ хвіліны. Дзякую кіроўцу, ён кажа мне, калі прыйсці на канцавую. Купляю шодры пацастунак яму, кандуктарцы і дыспетчарцы — каб не яны, плакалі б мае 900 долараў!..

І вось мой апарат вяртаецца да мяне. Назавтра я купляю яму ў якасці падарунка новы аб'ектыў!.. Урок тут такі: не будзь раздзябаем. І ніколі не здавайся! Глеб ЛАБАДЗЕНКА. Фотік аўтара.

У кастрычніку ў Мінску падзьме «Атлантычны брыз»

Адборачны этап міжнароднага конкурсу маладых выканаўцаў папулярнай музыкі «Atlantic Breeze-2010. Мы запальваем зоркі» ўпершыню пройдзе ў Беларусі. Арганізатарам яго выступаюць студыя гукзапісу «Forz» (Беларусь) і тэлеканал «МАКСТV» (ЗША). Пераможца беларускага адбору трапіць на фінал конкурсу ў Маямі. Прытом дзякуючы перамозе ў сэлётнім конкурсе беларускі спявачкі Пуля, налета ў фінал творчага спаборніцтва ад нашай краіны змогуць патрапіць два беларускія.

Удзельнічаць у адборы змогуць артысты ва ўзросце ад 18 да 30 гадоў, незалежна ад жанру і складу выканаўцаў, але з абавязковай умовай — прадставіць песні на беларускай ці рускай мовах. «Гэта важна, бо адна з мэтай конкурса — папулярызацыя рускай мовы ў Амерыцы, — падкрэслівае старшыня журы беларускага адбору, дырэктар спявачкі Пуля Аляксандр Валосын. — Усяго ў заяўцы павінна быць чатыры песні: 2 — хіты сваёй краіны, 2 — арыгінальныя. З іх трэба будзе выканаць усяго па адной, але да моманту выхаду на сцэну выканаўца не будзе ведаць, якую менавіта песню выбрала журы. Гэта зроблена наймысlnа, бо на многіх конкурсах мы назіралі карыну: штогод чалавек выконвае адну і тую ж кампазіцыю. Каб гэтага не адбылося, уведзены дадатковы момант нечаканасці. Акрамя таго, журы мае права папраسیць выканаць дадаткова нейкую англамоўную песню, таму лепш, каб яна была ў выканаўцы ў запасе».

Але для пачатку ахвотным паўдзельнічаць у адборы трэба падаць заяўку. Калі 20 артыстаў паспелі ўжо гэта зрабіць, а ў іншых яшчэ ёсць час, заяўкі прымаюцца да 1 кастрычніка ў арганізацыю, па адрасе: Мінск, вул. Дзяржынскага, 104. Да анкет дадаюцца фота і музычны матэрыял на аўдыа- ці відэазапісах. Журы, у склад якога мяркуюцца запрасіць прадстаўнікоў Міністэрства культуры Беларусі, Пасольства ЗША, вядомых беларускіх выканаўцаў, прадзюсараў, музычных журналістаў, на выніках паслухоўвання фанатараў вызначыць удзельнікаў другога тура, які адбудзецца ў Мінску 5 кастрычніка.

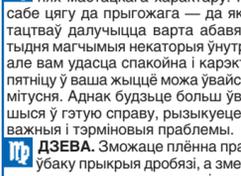
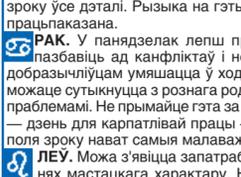
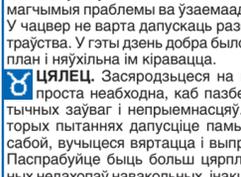
У фінале адбору 26 кастрычніка, суміраваўшы ўражанні ад услазна песень, вакалу канкурсантаў і пастаноўкі нумара, судзіць вызначаць пераможцаў. Два шасцічленныя, незалежна ад таго, будзе гэта сольныя выканаўцы ці групы, прадставяць Беларусь у Маямі на фінале «Atlantic Breeze-2010» 10 мая 2010 года. (Зрэшты, калі колькасць заявак з усіх краін-удзельніц будзе дастаткова вялікай, у студзені 2010 года можа адбыцца яшчэ паўфінал. Сёлета, напрыклад, конкурс сабраў больш як 1000 артыстаў з 25 краін). Выканаўцы і групы, які атрымаюць у міжнародным спаборніцтве першыя тры месцы, змогуць разлічваць не толькі на прызы, але таксама на запрашэнні ў гала-канцэртах праекта ў Нью-Ёрку, Лос-Анджэлесе, Таронта, Маямі; на кантакты з вядомымі прадзюсарскімі цэнтрамі, запіс сваёй песні ў лепшых гукзапісальных кампаніях, здымкі кліпаў і мноства іншых прыемных бонусаў для артыстычнай кар'еры.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК. P.S. Больш падрабязна пра адбор можна даведацца на сайце www.atlanticbreeze.ucoz.org.

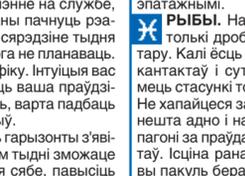
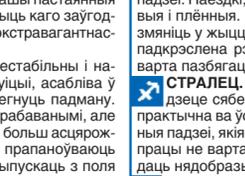
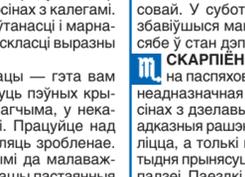
МАЕ ВОЧЫ ЧОРНЫЯ

Музыкальная партытура і тэкст песні «Мае вочы чорныя». Тэкст: Гарэзліва, па-дзявочы міла гучала песня «Мае вочы чорныя» на канцэртах ансамбля народнай музыкі «Свята». Серабрысты голас спявачкі зачароўваў гледачоў, ускалыхваў іх беларускія душы. І песні, якія вынес на эстраду малады калектыў, адразу ж падохлопаліся людзям — паўтарыліся шматлікімі гуртамі мастацкага самадзейнасці, упрыгожвалі вясёлыя бядесу. Па кірунку дзейнасці «Свята» блізкае Дзяржынскаму народнаму хоры Беларусі. Артысты запісаюць фальклорныя творы, уважліва апрацоўваюць іх і папулярныя, берахліва захоўваючы нацыянальнае самабытнасць, рэгіянальныя рысы. І па структуры ансамбль нагадвае славетны калектыў. Музыканты арэстравай групы таленавіта валодаюць іграю на гармоніку, цымбалах, скрыпцы, жалейцы, акарыне, колавай ліры, баясты, дудзе і інш. Танцавальная група выконвае асобныя нумары і аздабляе выступленні спеваком. Вялікая адказнасць кладзецца на вакалістаў: песняныя яны актыўна ўдзельнічаюць на пачуццёвы свет гледачоў і слухачоў. Ансамбль народнай музыкі «Свята» ўвесь час прыцягвае увагу да сябе. У 1988 годзе ён стаў лаўрэатам прэміі Ленінскага камсамола Беларусі, а ў 1992-м — Міжнароднага мастацкага фестывалю садружнасці краін у Паўднёвай Карэі (г. Пхеньян). З кожным годам пашыраюцца межы гастроляў ансамбля, ён выступае як у Еўропе, так і ў Азіі, Амерыцы.

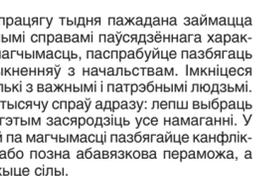
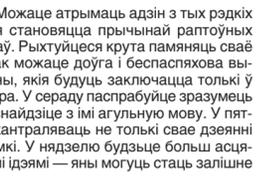
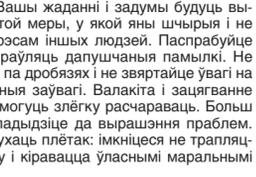
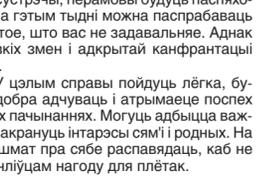
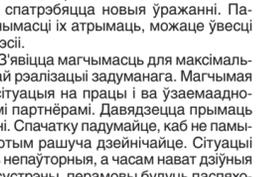
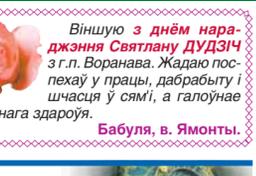
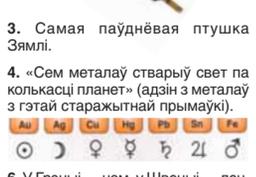
ПА ГАРЫЗАНТАЛЯХ:

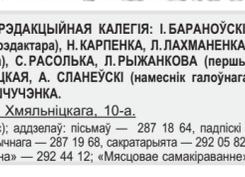
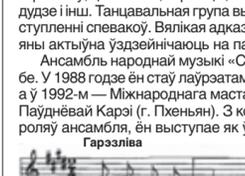
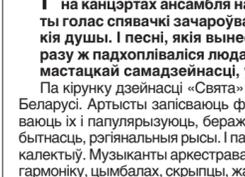
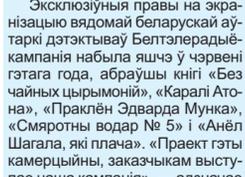
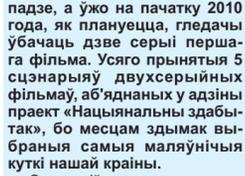
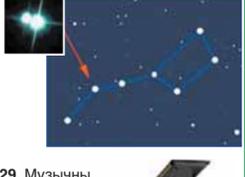
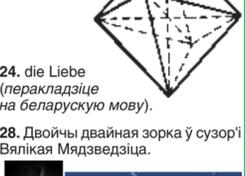
ПА ГАРЫЗАНТАЛЯХ:

ПА ГАРЫЗАНТАЛЯХ:

ПА ГАРЫЗАНТАЛЯХ:

СЕННЯ Месяц Апошняя квадра 13 жніўня. Месяц у сузор'і Блізнят.

Table with columns: Сонца, Усход, Захад, Даўжыня дня, Мінск, Віцебск, Магілёў, Гомель, Брэст, Гродна. Values for sunrise, sunset, day length, and coordinates for various cities.

Імяніны

Пр. Васіля, Сцяпана. К. НЕБАЎЗЯЦЦЕ НАЙСВЯЦЕЙШАЙ МАРЫІ ПАННЫ.

НАДВОР'Е на заўтра

У СУСЕДЗІЎ

15 жніўня

1831 год — 178 гадоў з дня нараджэння (в. Селішча Карэліцкага р-на Гардзёнскага і польскага паэта, публіцыста. Працаваў сакратарам у вядомага паэта У. Сыракомлі. У 1862 годзе падарожнічаў па Беларусі з М. Ляскавічам. Літаратурную дзейнасць пачаў у 1856 годзе. Супрацоўнічаў з віленскімі і варшаўскімі перыядычнымі выданнямі, друкаваў у іх артыкулы пра Беларусь. Выдаў пазытывы зборнік «Чым така багатая, тым радава», паэму «Таміла», напісаў элегію «Нуда на чужой старонцы». Аўтар артыкулаў пра беларускія гарады. Памёр у 1901 годзе.

1769 год — 240 гадоў з дня нараджэння Напалеона I Банапарта, французскага дзяржаўнага дзеяча, палкаводца, які падпарадкаваў сабе амаль усе дзяржавы Еўропы. Атрымаўшы паражэнне ў вайне 1812 года супраць Расіі, Напалеон у беларускім мястэчку Сморгонь 5 снежня гэтага ж года перадаў камандаванне расійскай войскаў маршалу Міхалу Іванавічу Кутузову. Так пачалося крушэнне яго імперыі. Памёр у высылцы на востраве Святой Алены ў 1821 годзе.

«Ісціна сама сябе абараняе». Цыцэрон (106—43 да н.э.), старажытнарымскі палітычны дзеяч, пісьменнік і прамоўца.

ГРЫБЫ

У народным асяродку да грыбоў ставіліся паронаму. Грыбы часцей за ўсё лічылі расліннаю, а ў некаторых выпадках надзялялі іх рысамі жывёл, надавалі ім дэманічныя якасці, звязвалі з «тым» светам. Некаторыя старажытныя народы лічылі, што калі Ілья Гравеавержач раз'юшаюцца, то ён карае сваё дзцяцё і скідае іх з нябёсаў у падземнае — грыбное — царства. Ці не таму і цяпер, калі ідуць па грыбы ў лес, не моляцца і не хрысцяцца?

Сярод беларусаў калісьці жыло паданне пра тое, што грыбы з'явіліся з кавалачка хлеба або аладка, якія ёсць святы Пётр, хаваючыся ад Хрыста. Менавіта з 12 ліпеня — дня святаў Пятра і Паўла — дзвалілася збіраць грыбы. Грыбы — каштоўны дарунак людзям, расліны, пазбаўленыя хлараформу, бяслісія і кветак. Гурмані лічаць, што ў час ужывання грыбоў чалавек набывае маладосць.

Згодна з уяўленнямі ўсходніх славян, усё, што расце ў лесе, належыць гаспадару лесу, таму агары і грыбы трэба збіраць асцярожна, каб не унявіць ляснога гаспадара. Народ быў перакананы, што грыбы хаваюцца ад «нявяхаваных» грыбнікоў. Таму ў час збірання грыбоў забаранялася спяваць, моцна крычаць, ламаць галіны дрэў, збіваць грыбы нагамі.

Акрамя гэтага, народ верыў, што не кожны можа прыйсці з лесу з грыбамі: «без шчасця і па грыбы не хадзі». Каб забяспечыць сабе грыбы поспех, народныя знахары раілі выконваць пэўныя рытуальныя дзеянні, напрыклад, цалаваць першы знойдзены грыб; тры першыя знойдзеныя грыбы пакласці ў дупло ў дрэве; калі заходзілі ў лес, пакласці ў кішню тры розныя травінкі ці тры галінкі ад розных дрэў; чытаць спецыяльныя, так званыя «грыбны» замовы, напрыклад: «Як у лесе Божым поўна кустоў, так у маім кошыку будзе поўна грыбоў. Амін».

Лічылася, калі спаць у дзень Блажавешчання — «праспіш летнія і вясеннія грыбы». Старыя людзі раілі: збіраць грыбы лепей на маладзі, а «калі Месяц на зыбта пайшоў, сядзі ў хаце». Прыгадваюць: калі ўдзень шмат мошкі, значыць, і грыбы ў лесе будзе шмат. Лічылася, калі на сцяне хаты вырасталі грыбы, гэта прадказвала багацце і дабрабыт у сям'і. Пад страхам смерці забаранялі збіраць грыбы цяжарным жанчынам і хадзіць у лес басанож. Калі грыбы вырасталі па крузе, у народзе казалі, што гэта «вядзьмярскія колцы». Такія грыбы не збіралі, таму што лічылі, што ведзьмы «кружачы» (водзячы) чалавека, каб ён згубіўся. Неабодна было адзіці ад гэтых «грыбных колаў», не паварочваючыся да іх спінай. Сярод грыбоў вылучалі дзве групы: тыя, якія можна ўжываць у ежу, і атрутныя. Народныя знахары, якія ведалі дакладную дозу, выкарыстоўвалі атрутныя грыбы, каб выклікаць у чалавека галіцынацыю.

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРЮК.